

2047. B 2017

5472

Meie Matsi

Nalja jutud.

Hind 30 kop.

Дозволено военною цензурою.

W. Ehrenpreis'i trükk, Tallinnas.

Pilke ja nalja kogu.

Kena, et lust näha. Ja kui tark . . .

Särraks koolitatud wafikas.

Mis tarkust talupojal tarwis on? Kool ajab maa-
ilma hukka, muud midagi!

Mine nüüd tea —

Mis seal weel teada on? Wõi ei ole¹ seda² juba³ kül-
salt nähtud ja teada saadud?!

* * *

Sauna Siimul tuli jõuluts juba lehm piima ja töi
ilusa musta, walge kaelaalusega wafika ilmale. Kena, et
lust näha. Ja kui tark ta weel ei olnud! Just nagu
wana loom kohe. Siim oli wahel hulgad ajad rinnuli aia
peal, mis lambalauda nurka wafika jaoks oli tehtud, ja ei
jõudnud küllalt loomalese ilu ega tarkust imestada. Sügas
ta selga ja lastis oma sõrme imeda.

No heakene küll. Wafikas turbus päew-päewalt ilka
suuremaks ja sai targemaks. Siis sündis, et wafikaostja

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

tuli. Siim wiis teda lauta ja küllega wafita-aia najale toetades hakkas loomalest kiitma ja lauplema.

„Ja kui tarf ta weel ei ole!“ ütles ta muu seas.

„Jah, tarf on ta küll,“ naeris wafitaostja pilkawalt, „wii linna ja lasse teine härraks koolitada.“

Kui Siim seda kuulis, oleks teda nagu kõrwust tõstatud, ja ta ei tahtnud wafitat enam ära müüagi. Nii ei tulnud kaubast midagi wälja. Osta läks minema. Siim jäi tema sõnade üle, mis teda nii oliwad erutanud, pikalt ja raskest järele mõtlema.

Mõtles. Kahtles. Tõudis kindlale otsusele ka. Wafitas kooli! Nähtis eidele. See oli esiotja wähe wastu, kartis et koolitamine suuri kulusid teeb, aga taot oskas tagajärgefid talle kaunis hästi ja elawalt ette kujutada, ja et nad alati ikka kaunis hästi läbi saiwad, jäi leplik teinepool warsti nõusse.

Siim wiis wafita linna.

Suhatusse järele leidis koolimaja ülesse ja sai ka koolipapa jutule.

Kõneles pikalt laialt oma asja ära. Palus wafitat wastu wõtta ja härraks koolitada ja enese kui waele ini-mese käest mitte palju maksu nõuda.

Kooliõpetaja ei olnud kõlbliselt mitte kõrgel järjel. Dubas talumehe palwet täita, ja mis maksusse puutub, siis sellega rahul olla, mis antakse.

Siim wõttis tubakakorist kolm rubla, see on oma terve waranduse wälja, andis kooliõpetaja kätte, palus sellega rahul olla ja, kui rahul oldigi, tänas ja jättis jumalaga.

Õpetaja käskis teda kolme aasta pärast herra järele nulla. — —

Kolme aasta pärast oli wafitas juba ammugi ära jõõdud ja kolm rubla „maha“ joodud, nagu linnasaksjad ütlewad, ja ka selm koolitaja oli juba teise kohta läinud. Siim tuli linna ja otsis koolimaja ülesse.

Oli parajasti wahetund wõi tunniwähe ja koolipoisfid pidasiwad kooli-õue peal pillerlaari.

Wees filmitjes koolipoisza ja küsis:

„Mitsute see siin siis minu herra on?“

„Mis sinu herra?“ küsiti wastu.

„Mis minu härra siis? Eks ma kolme aasta eest toonud oma mustavalgekirju vasita kooli ja maksnud kolm rubla, et lubati härraks koolitada!“

Kumalamad hakkasivad naerma, aga üks mõistlikumatest pani näpu otsa ette, mõttes vähe ja ütles:

Palus vasikat vastu võtta ja härraks koolitada.

„Külamees, sinu härra pole enam siin, aga ma juhatan kus ta elab.“

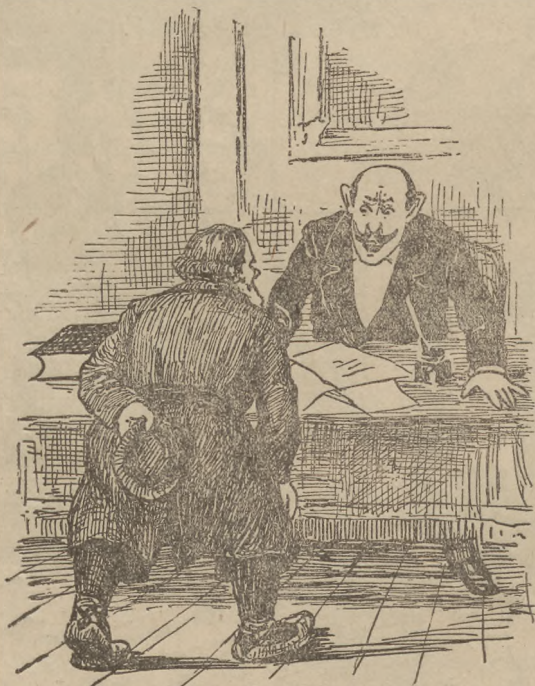
Ja juhatas teda linna-sekretäri juurde.

See istus laua taga ja kirjutas, kui Siim sisse tuli.

Tere, tere, minu härra!" ütles mees õntsa naeratu-
jega. "Küll on aga minu ilus härra uude karwa läinud,
aga ilka niisama must kui ennegi, ja furgu all walge lapp."

"Mis sinu reekip rummal külamees?"

"Wae hullu, ei taha mind enam tundagi! Ets ja
ole minu musta lehma wafilas ja ets ma toonud sind
kolme aasta eest linna kooli! Nüüd tulid sind jälle
koju wiima."

"Ets ja ole minu musta lehma wafilas . . ."

Lühidelt ütelda: külamees wiisati uuesti wälja.
Morus peaga läks ta koju ja mõruda meelega kõneles
ta seda kurba lugu oma kaasale.

See lubas minna oma õnne katsuma.

Wõttis kapa ja kütke kaasa ja Siimu ka. See juha-
tas teda härra juurde ja jäi ise ukse taha ootama.

„Wisti-wisti, minu häärahest!“ ütles naine, kui ta häära kirjutuse tuppa astus, lappa ja kütlet ettepoole hoides ja argelt oma häärale lähenedes. Ets ja tunne weel lappa, kust wafitana jõid ja kütlet, kellega sind linna tooli toodi?”

„Ets ja tunne weel lappa ja kütlet . . .“

Naise käsi ei käinud sugugi paremini kui tema mehel enne seda. Häära ei tulnud laasa, waid ajas pealegi jüdametäiega oma endise perenaise tuast wälja.

Nad lätsiwad kodu ja saajatastiwad toolitarkust, sest et see ei kõlba talupoja lapsela ega tema wafitallegi.

* * *

Ah, ka mitte talu = lapsele?

Jah, mõnikord ka mitte talu = lapsele!

Noorhärja Sihwatas, kes küll mitte talulaudast, aga ometi talutareft pärit oli, kes ligi 20 aastat oli linnas isa rahale kanda taha keeranud, „patseeris“ parajasti kallil heinaajal linna tänaval, taigas käes, paberijunn hambus, kui ta lihane isa talle wastu juhtus.

„Tere koa Tõnu! Eks ja tule nüüd koa koju heinale, kui aega on.“

Tõnu oli väga tore isand; kui tark, seda ma'p tea.

„Gorodowoi, wii see rumal mees sinni!“ ütles ta ja pööras oma endisele isale põlastades selja

Japani muinasjutt kuraditeft.

Suurde põlisesse metsa effis tormi aegu põllumees Saito. Wäsinult ronis ta puu õõnsusesse ja uinus magama. Kehtkõl äratafid teda metsikud, kiunuwad röökimised.

Torm wakis ja kuu kudus pilwede wahelt hõbeläikawat wõrku, seda niiskete puu oksade wahel laotades ja hiiilgas wihma piiskadel, nagu sinakad kalliskivid.

Murmel targasid ja kispandasid kuradid keerledes kunstlikkudes jalkades. Roheline sammal oli nendele uhkeks waibaks. Sätendawad wihma pisarad olid uhketeks lühtri ilu = kiwilesteks. Kuradid laulsid rõõmuft põrgu laulu ja nõiad laulsid kõrwal, wärisewal häälel kaasa. Alguses oli Saito hull hirmu pärast; ta pigistas hambad tugevasti kofku ja lames nagu furnu. Aegamööda ärkas ta meelemõistusele, sai julgust, awas silmad: tema waade oli kindlam ja julgem ja lõpuks, unustades kõike hirmu, jättis ta oma pelgupaiga ja tõttas nurmele kuradite juurde. Et ta jüdamas rõõmus ja seltsiw noormees oli, siis meeldis ta väga kuraditele, kes teda ühes laulma ja tantsuma fundisid.

Kuradite pidu kawa oli õige mitmekesine: ühtelugu uued laulud uue tähendusega ja igalt poolt kõlas naer ja pilge isemoodi.

„Rõõmus seltsimees! wahwa seltsimees! kuradid on inimestest paremad! — laulsid kuradid, ja nõiad laulsid kaasa, korrates — kuradid on paremad!

— Rõõmus seltsimees! sina oled wõib olla ainuke inimestest, kes meie seltsi ei põlga. Ja noored nõiad naeratasid Saitole ja lõiwad mängides temale wastu põski.

Kui walge hommitu udu kuradisi ümbritses, kui tähed lahutasid, pööras wana kurat Saito poole ja laulis: „sõber, jäta meie pant märgiks, et ja meie juurde ilmud ka järgmisel ööl, et meiega jälle laulda ja tantfida.“

— Pani? aga minul ei ole ju panti! — wastas Saito, uskuge mind minu sõna pääle.“

— Inimesed on walelikud, ja sina ei pea oma lubamist. — Ja wana kurat märkas põllumehe otša ees suurt kasujast, mis oma kühmuga wäga, wäga inetult juulste alt filmatorflas.

— D, — wastas kurat — see fiin ongi, mis minule tarwis läheb: misjuguiste imeksapanemiseväärt ilustustega jumalad inimest ehiwad! — ja ühe ainsa käre liigutusega murdis kurat kasuja Saito otša eest ära.

Walges otšis Saito õige tee üles ja jõudis õnnelikult koju. Naabrid, kes Saitot nägid ilma koleda kasujata, terwitasid teda õnneliku lõituse kordamineku pärast.

Ühel naabritest, Jossjadol, oli just niisamajugune kasujas, ainult kullas, ta oli kade Saito wastu ja palus seletust, kuidas niisugusest tüütawast kasujast lahtijaada. Saito jutustas häämeelega enese juhtumiseft; öösel läks Jossjado metsa sinna samasse kohta. Kui kuradid tulid, laulis ta ja tantfis kuraditega ühes. Aga hommitul ütles wana kurat Jossjadole, keda ta Saitots pidas, — „armas sõber, luba minul tagasi anda oma panti, järgmisel korral usaldame meie sind niisamutigi.“ Ja kohe pani tema Saito kasuja Jossjado otšaette.

Ja Jossjado tuli koju kahe kasujasega ja lõi elanikut naersid teda, kuna wanad inimesed ütlesid: Näeb Jossjado, mis kadetus teeb! Kade oli finul Saitost, ja hulguud selle eest nüüd oma ja tema kasujastega.

Pilwine taewas.

Karl Knuff'i undisjutule.

Saak ja Wiuu olid juba 30 aastat abielus elanud. Nohke lapsti neil ei olnud kui üks ainuke poeg Juhan, kes naabrikulase talusulaseks teenis. Tema käest said Saak ja Wiuu ka natuke abi. Suurt puudust ei kannatanud nad ka palju millalgi, päälegi oli neil oma jaan Sawisoo serwas, Lauri talu maa pääl ja lapise põldu, mille eest nad suwel Lauri peremehele päitwi tegid. Majaloomadest oli neil kaks kana ja üks seapõrsas. Muudu oles nende elu kaunis rahulil olnud, aga üks wiga oli ometigi: kui Saak iganes kodust wälja läks ja kui ta siis koju tuli, oli ta alati purjus. Ta tegi siis alati niisugust müra, nagu Wiuu ise ütles: ta tahtis wõi seinad laiali ajada, kartsis ja paufus kui piine. Kui Wiuu talle kohe midagi ei saanud toimetada, mida ta nõudis, siis lõi ta ksil pingid ja järil, mis sel korral juhtusid ees olema, kuterpalli wõi lõi mõne kausi laua päält puruks. Kui ta nüüd kaineis sai ja Wiuu talle seda pahandust ette hakkas wisutama ja teda selle pärast noomima, siis ütles ta alati: „Ma ei tea, ma ei mäleta midagi. Ksil wõiib õige olla, mis ja räägid, aga ma ei mäleta“. Ja sellega pidi Wiuu alati nurjemisega rahule jääma; palu wõi wannu, nuta wõi naera, see temale üks-puhas; tema ei tea midagi, tema ei mäleta midagi. Tee hulluga, mis sa tahad.

Ühel päewal pidi Saak Baunwere kiriku juurde minema, mis umbes neli wersta jält eemal oli. Tarwis oli poest ühte ja teist tuna. Wiuu korjas munad kottu ja kõitis rästi sisse ja ütles: „Selle raha eest, mis sa munade eest saad, too siis mulle poest seebikivi ja aptegift sinepit ja filmakivi“.

„Küll ma siis toon“, ütles Saak, pani piibu põlema ja tegi minekut.

„Aga ära ja nüüd jälle kõrtsi mine, nagu üleminewal nädalal“, ütles Wiuu, „jood jälle raha ära ja pärast ei too weel midagi. Ei tule jälle õhtuks koju, pean sind iffa poole õõni ootama“.

„Ega ma laps ole, et nüüd jälle lähen“, kostis Saak.

„Aga kui lähed jälle“, urises iffa Wiuu edasi.

„Ei lähe. Küll ma pean meeles, mis sul waja tuua on. Dots aga, ma tulen warsti tagasi“.

„Ega sind ka uskuda ole, parem kui oleks ma ise läinud, oleks palju parem olnud. Ära sa ometi seebikivi ära unusta, seda on mul just hädasti tarwis, ma tahtsin homme seepi teeta“, tuletas Wiin weel kord Jaagule meelde.

„Ära tärda, Wiin, küll ma meeles pean“, ütles Jaak ja hakkas Paunwere poole lõmpima.

Oli see suwine ilm, nõnda et Jaagul üsna palaw hakkas. Ta mõttis pinsaku seljast ära ja pani käe pääle ja astus edasi. Papi rabas istus Jaak künka pääle maha ja pani piibu tossama, mis kodust tulles tee pääl juba ära oli kustunud, puhkas ja suitsetas natuke aega ja hakkas jälle edasi astuma. Täki aja pärast oli ta juba kiriku lähedal maantee pääl wäljas. Kiriku juurde ei olnud jääki enam rohke kui pool wersta. Jaak läks kuni kirikumõisa. Opetaja kõõgis müüis ta munad ära ja mõitles, kas enne poodi wõi apteki minna. „Aga kui õige lähets natuke kõrtsi jalgu puhkama, wistlan õige ühe tippuluse ära, ega see midagi ei tee“, nõnda mõtles Jaak ja astus üle Goldsteini wesi tammi kõrtsi poole ja astuski kõrtsi uksest sisse.

Kõrtsis istusid mõned wõõrad mehed, seda Jaak ei tunnud, niisama jorutades ja haigutades laua taga. Jaak tellis omale ka poole naela wälja ja hakkas kohe wa libedale pihta andma. Kui wiin otja sai, mõtles Jaak, kas nüüd poodi ja apteki minna ja siis koju. Weel ei olnud Jaak otsusele jõudnud, kui kõrtsi uksest üks wanamees sisse astus. Weidike aega waatasid wanamehed üksteise otja.

„Tere, Jaak!“

„Sumalime, Rein!“

„Saab sind ka üle mitme aja näha. Ei tunnegi enam find tohe. Kuidas sa siis nüüd ka elad?“

See oli Kõrwe Rein, nii kuidas ümberkaudne rahwas teda nimetas; elas kirikumõisa metsa ääres oma jaunas. Jaaguga olid nad noorepõlwe sõbrad; ühes karjas ja õitses läinud ja täna jällegi üle mitme aja kokku juhtunud.

„Niisama, tawahiljusest, kuidas saab, tulin ka poest midagi wiima, mõtlefin juba koju minema hakata. Aga wõi meie siis ometigi iga päew kokku saame“.

„Kõrtsimees, weel üks pool naela“.

„Mulle tal hõikas Rein.

Nõnda napstasid Reinu Jaaku, kuni pääd juba mõlemal otsas soojad olid. Ei tulnud Jaagul enam Wiiru tästus seebikivi, ei sinepit ega silmakivi meelbegi. Kui üks täis tühjaks sai, lasti kohe teine ajemele tuua. Jaagul jätkus veel raha kotis. Nüüd olid mõlemad hääs tujus, jutustasid ühte ja teist. Viimaks hakkasid veel oma wanamooridest rääkima.

„Minu wanamoor on küll kuri“, ütles Jaak, „aga kui ma ennast winti olen wõtnud, siis kardab ta mind kui tuld: poeb nurka kui hiir. Ega siis nende naestega ju muidu õigeks ei saa, neile peab wali olema“.

„Puha õige, wend“, jätkas Rein. „Ega neil naestel ka äärt ega otja ole, wõtab ja tilga wiina, juba neil kohe Sumal teab mis oled ära teinud, siis oled ja joodik, hull, loll, see ja teine. Pagana pärali! hakka neid veel kartma. Waata, naesed peawad mehi kartma ja nende sõna kuulma. Mina ka oma wanamoorile järele ei anna, kas killud jäägu. Kui veel liiast suud pruugib, muud kui malka“.

„Waata, see on mehe sõna“, ütles Jaak. „Profit! sinu terwisjeks“, ja wõttis wiinatlaasi kätte.

„Ka sinu terwisjeks“, hõiskas Rein. Ja mõlemad wanamehed tühjendasid klaasid põhjani. Nüüd oli ka Jaagul wiimane raha otsas. Poodi ega apteki polnud ka enam võimalik minna. Nüüd tulid mõlemad wanamehed taarudes kõrtst wälja, soowisid üksteisele hääd terwist, nagu ikka sõprade wiis, kõige paremate sõnadega ja päälegi niisuguses hääs tujus; ja igaüks liitus omale poole. Päew oli juba pooles õhtupooles, kui Jaak Paunwerest ära tulles maantee päält metsa pööras. Tee läks küll üle pöösaste ja ländude, nõnda et tallad wastu taewast käisid, aga mees punnis ennast jälle üles, ja ikka edasi.

Päew oli veel ülewal, kui Jaak Purre Jüri sauna ligidale jõudis (Jaagu ja Jüri elutoha wahet mõis umbes pool wersta olla). Purre Jüri lapsed, kes wäljas afna all mängisid, jäid Jaaku imestades wahtima, kuidas see tügerdades kaele poole käis.

„Mis te, siitlad, sääl wahite, mis?“ lallutas Jaak.

Sawijoo Jaak, sa oled täna purjus, sellepärast sa ei oska enam õigesti käia“, ütles üks wanem pois.

„Ja mis teie, pörjad, sellest õige tahate, mis?“ karjus Jaak jällegi. „Ma tahan teile õige näidata“.

Ta tahmas maast kiwi ja wistlas sauna ainali sisse ja otse laua päale piimataussi. Kausis läks tükkideks ja piim jooksis sorinal pörandale. Jüri naene, kes parajasti leibu ahju pani, lohtus ära ja hüüdis:

„Taewas tule appi! mis see nüüd on?“ Ja Jüri, kes sauna taga osmitus midagi diendas, kuulis seda kolinat ja jooksis waatama. Aga Mari oli juba saunast välja jooksnud, ja kui ta Jaaku nägi kaaberdawat, sai ta kõhe asjast aru ja kustus Jaaku põhjama:

„Oh ja kuriwaim küll, ilmas pole saadanal muud ametit kui teiste majasid ja ainalid lõhtuda! Küll on see ta üks inimese loom maailmas. Ma tahan Wiule ütelda, et pangu niisugune raiß kammitasse, et ei pääseks teisi inimesi hirmutama. Oh ja pörgu-ori küll! mul oli piim kausiga laua pääl, nüüd on kõik pörandal“.

„Mis, tema wistlas ainali katti?“ küsis Jüri. „Ma tahan talle anda, nii et ta mäletab“, ja hakkas Jaagule järele jooksuma, kes juba lahtlema oli hakanud, et weel terve nahaga pääseks.

Mari pidas teda takka kinni ja hüüdis: „Ära mine, Jüri, wiimaks lähete weel taplema, ega niisuke hirmus inime ta ei hooli, lõõb sul wiimati filmad paest välja“. Enne kui Mari teda dieti pidada sai, oli Jüri ennakst Mari käest lahti kistunud, jooksis Jaagule järele ja andis sellele niisuguse müraka kullasse, et see kui tuhatotti karja tee äärde olewasse kraawi weeres.

„Ma tahan sind õpetada ainalid lõhtuma, pörguline!“ karjus Jüri, täis tulist wiha. Jaak, kes enam isegi aru ei saanud, mis tema ümber sündis, ajas ennakst pori seest röödatile ja wahtis punnis filmadega Jürile otse ja kätatas:

„Keda ja kurat, lõid, mis? Mis sa minu tahad, mis? Ma tahan su kureti sauna kõige kupatusega laiali ajada“.

„Katsu, kui ma sulle weel ei anna!“ karjus Jüri ja tahmas maast kaita, aga ei julgenud teist enam, kes juba kraawi püherdas, puutuda. „Piü!“ sülitas Jüri ja läks minema.

Kui Jaak kraawist wälja sai, hakkas ta Jürit hullu-
pööra wanduma ja kiruma. Siis hakkas ta kodu poole laa-
berdama. Päew oli juba looja läinud. Parwe lepitus
wishtas Jaak enese rohu pääle pikali ja pidas plaani, kui-
bas Jürile kõige hirmsamalt mõits seda hoopki kätte tasuda.
Kui ta sääl juba poole õõni oli pikutanud, ajas ta ennakst
üles ja hakkas oma sauna poole tuigerdama. Kui ta sauna
ukse taha jõudis hakkas ta sääl niisugust müra tegema, et
seinad wärisesid. Wiin, kes magama oli jäänud, ei kuul-
nud ka midagi. Ta oli Jaaku poole õõni oodanud, aga
ei teda ikka weel ei tulnud, heitis ta magama, paha mee-
lega küll, aga mis ja teha mõid.

Jaak wandus, müras ja lõhtus nõnda laua kuni
Wiin ometi üles ärkas ja ukse lahti tegi.

„Mis sa, pärgel, magad mul, kui sa uskki lahti ei tee“.

„Mina siis sind tean“, ütles Wiin. „Mõile, ma wota-
sin sind iegi kuni õhtuni. Sind ei tulnud kuskilt wälja“.

„Anna ruttu süüa, mu kõht on tühi kui hundi wile“,
kästis Jaak.

„Dota ometigi, las ma toon sõõgi laua peale“, ütles
Wiin ja hakkas lapist sõõgi nõustid laua peale panema.

„Kas seebikiwi tõid?“ küsis Wiin.

„Mis põrgu seebikiwi?“ küsis Jaak oma tõrda.

„Kas sa siis enam ei mäleta?“

„Mine õige sohu ja rappa kõige oma seebikiwiga“,
ütles Jaak. „Sina muud kui magad ja mina pean sulle
kõik kätte tooma“.

„Jah, waata, see on küll toomine ja tegemine. Mina
olen täna kodus hulga tööd ära teinud, sina läid, jood ja
laskud kõrtsis, mine tea, kus pori augus oled weel püher-
danud“, pahandas Wiin.

„Mis? Waata kui lõõn! Mis pagana tööd sa oled
siin kodu ära teinud? Mine tea, kas oled kassilegi süüa
annud“.

„Minul on kassid ja kanad kõik söödud“, julges
Wiin weel ütelda.

„Dori. Ma ei usu seda. Ma pean ise nägema, kas
kass on süüa saanud või mitte. Ruttu mine too kass süüa“,
ütles Jaak ja tõusis pingi päält üles.

„Mis sul ometigi on“, hädaldas Wiin.

„Nuttu!“ kerkis Jaak uuesti, „wõi pean sulle tulised jalad alla tegema?“

Wiin ei jäänud enam münd nõu üle kui pidi lasta minema kurnanud taga otsima. Ta teadis küll, et kui oleks weel wastu julenud rääkida, siis oleks asi palju hullem olnud. Leidis ka kiisu lasta koldest üles ja wiis oma pere mehe kätte. Jaak waatas kassi ja tahtis weel kättega lastuda, aga kiisu pääsis lahti, jooksis sauna uksest, mis lahti oli jäänud, wälja ja jäält lasta.

„Tohoo tont! wõi tema jookseb ära. Ma tahan ta kätte saada“, ütles Jaak, wõttis ahju päält peeru, süütas põlema ja hakkas efitus kassi taga otsima. Wiin oli suures hirmus: kartis, et paneb wiimati maja põlema.

„Ta läks ju lasta. Mis sa mõllad ometigi!“ hädaldas ta hirmuga.

„Ah lasta läks. Küll ma ta jäält kätte saan“, ja hakkasti rebelit mööda lasta ronima.

„Taewas tule appi! ole ometigi ristiinimene,“ ahastab Wiin. „Sa paned ju jeda wiisi maja põlema“.

Worsti oleks Jaak lasta jõudnud, aga õnnetuselt tuffus ta taha otse päält päädpidi efitus olewasse seaföögi tünni. Wiin arwas, et Jaak jurnuks tuffus, jooksis kisa-des efitusse, aga õnneks olid sel liifmed terwed, kuna jolt ja jodi nägu mööda alla jooksis, mis ta näo weel hirm-jamaks tegi.

„Tont wõtku sind oma tünnidega ja tännidega“, pahandas Jaak.

„Kes käsib sind oma lolle tätka teha! Inimene nagu arust ära“, ütles Wiin.

„Ah, ära patra enam midagi“, sõnas Jaak, ja läks nõnda, kuida ta oli, porine, solgiga ja riides, tuppa ja wiskas enese sängi päüle ja jäi norinal magama. Ei küsinud enam süüa ega juua.

Kui Jaak hommiku üles ärkas, kaebas ta tanged pääwalu ja ütles findlasti:

„Enam ma maapääl kõrtfi ei lähe!“

„Ja jah, nii sa ütled alati. See itka sinu mood: jood wiimase roha ära ja ei too midagi, mis waja on; päälegi tuled koju weel alles poole öö ajal, teed niisugust

müra ja lärmi, et hoidku küll; ajab kassi mööda latta taga, tulepeerud käes. Kas sull siis ka midagi aru on?"

"Kuule Wiiu, kas see ikka tõsi on, mis sa räägid: Kas ma tõesti nõnda loll olin? Ma ei mäleta midagi".

"Ega ma siis ometigi ei mäleta. Sa olid hirmus kui elajas. Oh taewas küll, millal see asi ometigi paraneb!" Wiiu pühtis põlle nurgaga filmi. "Ole nõnda hää, Wiiu, unusta kõik. Ma enam tänasest päewast saadil ei wõta tilka wiina oma suhu", püüdis Jaak teda trööstida.

Jaak on oma lubamist täitnud: ei ole ju kufagilt enam wiina tilka saa.

Jaagu elutaewas oli jeni ajani pilwine olnud, aga nüüd oli ta selge ja Jaak wõis rõõmsalt ja mureta eluteed käia.

Laenu ja hoiu ühisuses.

Kell saab warsti kaks. Raha asutused pandakse warsti finni. Raha wõtjaid ja toojaid on weel wähe üle jäänud.

Asjaajajade leti ees seisab aga ometi weel terve hulk inimesi. Kuum on. Oht on haigestuist ja täite lõhnast. Ette pääseb wäike, kottuwajunud, küürakas wana talu eidekene. Pääs on wana pleekinud ja kulunud rätikene. Käs hoiab ta kramplikult oma hoiu-raamatut.

— Sina sääl? — küsib asjaajaja.

— Mis? (eideke ei kuule enam hästi).

— Mis sinul waja on? — küsib asjaajaja kõwemini.

— Rahakest ikka, rahakest herrakene! . . .

Asjaajaja wõtab eide käest raamatu.

— Kuidas on nimi?

— Kure Leena.

— Dige nimi, ja täielikult — isa nimi ja perekonna nimi?

— Leena Jüri tütar Kurg.

— Nii. Leena Jüri tütar Kurg.

Ametnik lehitseb hoiu-raamatut.

— Kui palju sa tahad raha wõtta?

— Mis?

— Raha, tüsin, kui palju sulle raha tarwis on?

— Nii itka taltskimmend wiis rubla . . . Oh ja jumalukene, õiendusi on ju palju. Mäe puud on otsas, leiba ei ole, tütrele on ka raha tarwis . . . Ja eidekene tahtis pifalt ja laialt seletada oma muredest ja wäljaminekust.

— Kui suur on sinu hoiu summa? — uurib asjaajaja.

— Mis?

— Kui palju on sinul raha hoiul?

— Oli nii 90 ja 5 rubla. Sa teises laenu asutuses oli ka . . .

Ja wanakene mõtleb hoolega järele, taalub ja kujutab iseeneses. Sellest sünnib lühikene waheteg.

— Ei ole sugugi 95 rubla, — seletab asjaajaja eidekesele.

— Et ta siis ole nii, nagu herra ütleb, teie ju tunnete kirja . . ., etš jääb ole kõi kirjutatud . . .

— Mis on kirjutatud, — uurib asjaajaja.

— Ei tea mina, pai herrakene! Ei tea . . . Waadake järele — raamatus, jääb on ju kirjutatud.

Asjaajaja kannatus lõpeb. Rahwas naerab. Reegi nuuskab tuntawa häämeelega nina.

— Sinul oli alguses 79 rubla toodud, aga mitte khetjakimmend, — seletab asjaajaja.

— No siis oli nii, — on eidekene nõus.

— Siis panid weel wiis rubla juurde.

— Panin, herra, panin . . . Just peale Mihkli-päewa . . . Lugege, terve aasta korjasin.

— Kui palju sinul siis nüüd siin on?

— Mis?

— Kui palju sinul kasjas raha on?

— 95 rubla, herra, — ja protsendid.

— Oh Jumal! No arwa koku: 79 ja 5 koku, kui palju see on?

— Etš herra tea seda paremini.

— Niisugusel korral ei anna meie sinule raha . . .

Wanake wahib nõutult ringi, leiaks ja sooviks häämeelega mõne poolt kaitset. Kõik naeratawad. Asjaajajad on juled kõrwale wisanud ja waatawad lugu päält.

— Miks siis herra ei anna minule raha? — küsib lõpuks eidekene.

— Ja, kui sa lugeda mõistaks, ma ei räägiks sõnagi wastu. Aga nüüd, kes sind teab, kes sa oled. Otsaette jeda kirjutatud ei ole.

— Kallis herra, see on ju raamatusse kirjutatud.

— Kui wana sa oled?

— Kui wana? herrakene, kes nüüd jeda korraga ütelda mõistab . . . Arwale: kakskümmend aastat olin tüdrukuts, kaks naene . . .

— Nii siis oled sa kakskümmendkaks aastat wana? Kõik rahwas naerab suure häälega.

— Kuibad kakskümmendkaks, herra? Mul tütar juba kahetja aastat naene. Lapselapsed ju suured, kõnelewad juba . . .

— Aga kus sa elad?

— Mis?

— Kus sa elad, — küsib asjaajaja uuesti kõwemini.

— Jõuluni elasin tütre juures, sellefamase juures, kes kahetjandat aastat mehel on. Mees teisel wäga hää inimene. Nüüd elan poja juures, kes puusepp on . . .

— Nii siis! Sa istu sinna ja oota sääl. Sinuga ei saa nii kergesti kõiki kõnelbub. Näe, palju rahwast ootab forda, istu sinna pingi pääle!

— Ja, eks ma siis istu. Wõi jeda aega siis wana-inimesel istuda pole.

Sa eidekene kumberdas pingi juurde, istus ja jäi rahulikult oodates suituma. Wanakene wotas kuni kassa kinni pandi. Keegi asjaajajatest ei wõtnud wanakestest õiglaseft aru saada.

Ekstus.

Tagasi tulles oma jalutuskäigult, jäi Robert sügavasti ohates telegrahi posti juurde seisma. Näbala eest, kui ta jällegi oli oma õhtuselt jalutuskäigult kodu poole tulnud, jooksis selle posti juures Robertile tema endine toatüdruk Liisi järele, pidas teda kinni ja ütles vihasele:

— Dotsa sa! Küll ma sinule näitan, kuidas süütaid tütarlapse õnnetuks teha! Lapse wiskan sulle kätte, ja koihusse saeban, ja naesele seletan ära . . .

Sa siis nõudis Liisi, et Robert tema nime päälle panta wiistuhat rubla wiits. Praegu tuli Robertile see kõik meelde; südamewalu ja meelepahaga tegi tema enesele etteheiteid, et ta ei olnud suutnud kord wõitu saada filmapiklisest kirest, mis nüüd nii palju muret ja kannatust walmistab.

Kodu jõudes istus Robert enese treppi peale puhkama. Mullaistatel polnud inimese hingegei. Mõlemist taskust tikkus otsides, et paberossi põlema süüdata, puutus Roberti küünarnukki korraka millegi pehme vastu. Hooletult waatas ta sinna, kuid korraka täitis tema ilmet niijugune pöörane hirm, just nagu oleks ta ussi enese kõrwal näinud. Trepi peal just ukse juures, seisis üks rätiku sisse mähitud komps. Midagi pikeriigust oli seal sees. Ühest otsast oli rätik weidi lahti ja Robert pistis oma käe ettewaatlikult sinna sisse: ta tundis midagi sooja ja niisket. Hirmunult kargas ta püsti ja waltis ümber nagu kurjategija, kes waltide käest plehku tahab panna.

— Tõigi lapse siia! — urises Robert läbi hammaste. — Siin ta nüüd on, — siin ta nüüd lebab, see minu ekstus! Oh Isjand!

Ta läks kangeks hirmu, wiha, häbi pärast . . . Mis nüüd teha? Mis ütleb naene, kui ta seda teada saab? Mis ütlevad ametiwennad? Tööperemees hirmitab muudugi ja lausub: — Terwitame! Heh, he, he! Gabe hall, aga kuriswaim ikka weel kerez, selm Robert! Naabrid saawad teada ja armulised majaprouad wiskawad perekondadest välja. Ajalehed kirjutawad ja minu nimi saab määrinud kohtide ees!

Äken oli lahti ja selgesti wõis kuulda, kuidas naene lauda tannis õhtusöögi. Majahoidja mängis õues lannelt . . .

Olets nüüd laps ärganud ja tšendama hakanud, olets saladus kohe koididele selge. Robert tundis ainult veel seda, et ruttama peab.

— Kutem, kutem . . . Kohe, enne kui nähtakse. Wiin kuhugile eemale, panen wõõra trepi päale.

Robert wõttis kompsu, ja läks taja, korralitult astudes, et mitte kahilust äratada.

— Smekspanemiseväärt hirmus seisuford, — mõtles ta, plüüdis paista rahulikuna ja õiglasena. Robert X., tundud ametnik lähed, laps kompsuga läes! Näeb mõni, saab asjast aru, olen mina kadunud . . . Panen ta õige siia selle trepile. Aga ei, pea, siin ei ole hää. Aga kuhu? Õige parem, wõtan ja wiin tema kaupmees M. trepile. Kaupmehed on hääsüdamelised; wõib olla tänawad weel ja laswatawad lapse meheks.

Ja Robert otsustas kindlasti last kaupmees M. trepile wiia.

— Minult, et ta mul röökima ei pistaks ja kompsust wälja ei kukuks! Eh, kui imelik: kanna kaendla all elawat inimest: elab, hing tal on, meeled, nagu koididel. . . Kaupmees M. wõtab teda üleslaswatada — last wõib koguni mõni professor, polkownik, kirjanik saada . . . Sest kõi te ju sünnib ilmas! Praegu kannan mina teda nagu mõnd rābalat, aga aasta 30—40 pärast seija kui tiff sirgu tema ees.

Korraga oli Robertil tundmus, et ta midagi õige metšitut, kuritegelikku toimetab.

— See on ju dieti kole alatu! — mõtles ta, — nii alatu, et midagi alatumat raske mõelda on. Miks meie waest last pillume trepilt trepile? Kas tema enese sünnimises süüdi on? Ja mis tema meile halba on teinud? Kelmid oleme meie! Armastame sõita saanikestel, aga saanikesti wadama sunnime süüta lapsi. Minult mõelda: mina ahelesin ümber, ja last peab tšbe saatus ootama. Wiin ta kaupmees M. trepile, M. saadab laswatasmajasše, aga sääl on kõi wõõrad, kõi kroonu moodu külm ja karm . . . ilma armastuseta, ilma lahkuseta, lõbuta . . . Pärast lastakse kingseppaks õppida . . . hakkab jooma, rumalusi kõnelema, nālgima . . . Kingseppaks — minu ihu ja weri.

Robert waatas kuwalgel last.

— Magab. — Mäe, nina paganalt kumer, nagu isalgi. Magab ja ei tunne, et lihane isa teda waatab. Kurb lugu, wend . . . Mis teha, anna andeks! Pisarad tulid silma.

Sibus lapse uuesti limpu, wõttis kaendla alla ja jammus edasi. Kõik tee kaupmees M. maja poole liikusiwad pääs ühiselulised küsimused, rinnus aga näris südame-tunnistus.

— Oleks ma aus inimene, mõtles ta, — lõõksin käega kõige pääle, wõtaks lapse, lähets naese ette, laseks põlwili, paluks andeks. — Wiisla mind, aga ärme häwita-me süüdat last. Lapsi meil ei ole, wõtame omaks lapseks. Naene on hääd inimene, oleks nõus . . . Ja minu laps oleks minu juures!

Robert jõudis kaupmees M. maja ette ja jäi nõutult seisma . . . Silmade ees wirwendas pilt, kuidas tema istuks saalis ajalehte lugedes, lähiduses aga mängiks ja aseldaks laps kumera ninaga. Selle kõrwal nägi aga inimeste hulkamõistwaid filmi, hirwitamist; näriwa südametunnistuse kõrwal tundus aga midagi õrna, sooja . . .

Mees pani ettewaatlikult lapse trepile ja lõi käega. Kuib pisarad jooksid mööda nägu alla.

— Anna andeks, minule wiletsale! — ohkas isa.

Tegi paar sammu tagasi minekuts. Jäi aga järsku seisma.

— Kõige pääle sülitatan. Wõtan lapse, las kõneleb ilm, mis ta tahab!

Robert wõttis lapse ja ruttas tagasi.

— Kõnelgu, mis nad tahawad! Lähem kohe, lasen põlwili ja ütlen: — Armas naene! Ta on hea inimene, mõistab. Kaswatame juureks. On ta poisjs, nimetame Robertiks, on tüdruk — Annaks . . . Wähemalt wanas põlweks on trööstiiks.

Ja mees tegi, nagu mõtles. Nuttes, tahwatu ja hirmu ja häbi pärast, julge lootuses läks ta oma korterisse, astus naese juurde, las kis põlwili:

— Armas naene! lausjus hingeldades, last põrmandule pannes. Olen pattu teinud! See siin on minu laps . . . Sa mäletad meie toatüdrukut Liisit . . . wot sellega oli tiusatus . . .

Unustas ennast häbi ja südamewalu pärast, ei ootanud wastust, kargas püsti ja jooksis äue.

— Olen wäljas, kuni ta mind kutsub, — mõtles Robert. — Annan naesele aega ennast koguda ja järele mõelda.

Majahoidja läks mööda, waatas ja tehitas õlgasid. Minuti pärast läks jällegi mööda ja tehitas õlgasid.

— Wot kus lugu, wot kus temp, — kogeleb majahoidja herrale. Tuli praegu pesunaene Mari, pani lapse trepile, ja niikaua, kui siin käis, on keegi lapse ära wiinud . . . Wot kus hull temp! . . .

— Mis? Mis sa kõneled? — kargas Robert täiest kõrist.

— Majahoidja, kes omamoodi herra wihasi aru sai, sügas kullatagust ja ohkas.

— Andke andeks, herra! — igawad ajad . . . ei saa ilma läbi . . . ilma naisteta . . .

Ja herra wihasi uudishimulikku nägu nähes kõneles edasi:

— Pätt ju on, aga mis sa teed. Teie ei lubanud wõõraid naisti hoomi pääle sisse lasta, aga kust siis omafid wõtta. Wanast, kui toatüdruk Diisi elas, siis ma ei lastanud wõõraid kunagi sisse, oma — oli, aga nüüd, ise näete — teate . . . ilma wõõrasteta läbi ei saa . . . Ja Diisi aeg . . .

— Ääi wälja tõbras! — kargas Robert, ja läks ruttu tuppa.

Maene istus ifka ja waatles nutetud filmil last.

— Rahusta, no rahusta, naene! — kogeles mees. — Ma tegin nalja. See ei ole minu laps. Nalja tegin. See on pejutüdruku laps. Wii ta majahoidja kätte.

Loogikaline järeldus.

Kaks meest kõnelesid praeguse põlwe tarkusest.

„Meie oleme targemad kui meie isad olid, ja need olid targemad kui nende isad,“ seletas üks.

Kui teine tükk aega järele oli mõelnud, pahwatas ta wälja.

„Mõttele ometi, misjugu totter küll minu wanaisa wõis olla.“

Hirmus eksitus.

Uhfel pidul liiguvad paljaste kaestega daamid ja frakkides isandad meelitatavate waliseri helide saatel.

Uhfle noormees, põlewate filmadega, seletab õhinaga midagi oma walgejuustselisele daamile, kes puigeldes midagi wastu seletab.

— Aga minu papifene, minu waene papifene! ma ei wõi, ma... ja läe alt kinni hoides laowad nemad pime-dasse aeda...

Sääl on wilu ja roosatullega laternad — ja kaisutu-jed, töötused, suudlemised...

Salaasiumine tuulbus ja wanamees kuldprillidega seisab nende ees.

— Minu Agnes...

— Papi!!

Agnes minestab. Noormees langeb wanamehe ette põlwili; ma armastan teda, kui teie teafsite kui tuliselt ma Agnest armastan ja tema mind — palun teid, — lubage minule Agnese käsi!

— Keda, mis? Kelle kätt teie palute? Ma ei mäista?

— Andke minule oma tütar! Teie Agnese kätt pa-lun mina!

— Agnes?! Aga... aga Agnes on ju minu naene.

Inglismaale sõites wõtnud Franklin enesega neegri taaja ja küsinud sellelt tagasihoidul, kuida see maanurk talle meeldinud.

„Seda maad ei jalli ma sugugi,“ kostnud mustmees, „sääl teeb kõik tõõd — wesi, tuli, tuul, suits, koer, härg, hobune, kõik, muud kui siga ei tee tõõd. Tema muudkui tõõd, joob, magab ja wiidab niisamati aja ära. Sellepärast on siga ainutene sats ja härra Inglismaal.“

„Ma tahaksin seda teada saada, kes seda peremehele ütles, et ma tola olen.“

„Kes siis seda talle ütles, küllap sai ise aru.“

Nii palju armastati teda.

Siljuti kutsuti K. linna arst K. noore haige näitlejana juurde, kes jellesjamas majas elas, kus arsti. Näitlejana oli tahtnud enesetapmise teel siit ilmast lahkuda, sest et ta ühe oma armuõhuga mistisuguse kalliläe võru pärast tülisse oli sattunud. Esimeses ahastuses jäi ta tifu wäwli leotist sisse.

Arst K. uuris hoolega haige weseoonte lööki, südant, tegi tõhise rahutu näo, wõttis näitlejanna õrna käetse (see käsi oli ütlemata armas) peosse ja seletas, et ainuõhuga arstimise abinõuks siin see piim on, kuid haige tõrkus wastu seda joomast, teatades, et ta häämeelega surra tahab.

Arst kummardas ennast haige üle, nii nagu oleks ta näitlejanna südamelööksid kuulanud ja ütles tase ja õrnalt haige kõwa sisse:

— Palun teid, jooge piima! See ei tee teile kahju!

Siis awas haige enese armsakesed huulekesed ja jäi . . .

Selsamal päewal ilmus arsti juurde wõõras herra ja kuskus arsti kaendlasse.

— Gra arst K., lausub ta õhinal, ma olen teile igawesti wõlgu! Teie päästsite „tema“ elu! Waenefene kahtles minu armastuse juures ja wõttis kihwti.

Ütelge, kallid arst, olete teie iialgi näinud nii kirglist naist armastust?

Wõõras herra pani lauale kaks panga piletit ja läks . . .

Arst sai wawalt toibuda oma imestusest, kui juba uus külaline ilmus, — paks, solid herra.

— Kuidas pean ma teid tänama, herra arst! — kiisendas see, — teie päästsite selle elu, kes minule kallim on, kui kõik muu. Waenefene! Ma ei wõinud uskuda, et ta mind nii õrnalt armastab.

Ta herra pani lauale kaks panga piletit, kummardas ja läks.

Arst K. oli ausameelne mees. Ta pistis raha tasku ja läks oma ilusa haige juurde. Säl jutustas ta haigele kõik ära ja pakkus raha haigele, et see seda häätegewalt otstarbeks wõiks tarwitada.

Ilus näitlejanna punastas ja naeratas:

— Kallis Dr. K., see on kõik väga ilus ja aus teie poolt. Kuid see ei ole veel kõik. Tuleb veel kolmas herra, kes teile palju suurema tasu maksab.

Eiis waitis ta ja lisas tasalesti juurde: — Olen's mina süüdi, et mind nii väga armastate.

— Kas annate mulle 10 kop. eest pipart ja 90 kop. tagasi?

— Noh, kus rubla on siis?

— Jäa toob homme!

Tähtis mäletuspäew.

Peeter wõttis õrnalt ja ettevaatlikult oma^{na} naise kae alt finni ja tallutas ta seinä kalendri juurde. Ta tõstas tänase päewa lehe ülesse ja näitab oma Annakesele homse päewa nummeri, mille ümber äraunustamind pärjakene on seatud.

— Kas tead ka, mis päew homme on? küsis mees ja waatab rõõmusest järeawail filmil naise otja.

Abikaas wahib waitfelt enese ette ja lasab lõpuks rõõmuohke kuuldawale.

— Ah Peetrikene! Ma ei suuda seda enesele ettekirjutada! Niisugune tähtis sündmus meil läes!

Waimustatult näitab mehe sõrm ifka homsepäewa numbri pääle, filmis põleb aga tõsine waimustuse ja tänu ja õnne tuluke.

— Katskümmeendwiis aastat! Weerand aastajada ühes elada seotud lahutamata püha abielu sidemelega! Kannatada ja maitsta! . . . Wõidelda ja wõita! Ragemümmneriite aasta eest ühendas Amor meie südamed nägemata sidemega ja meie tööme armastuse altarile eneste tundmuste efimesjed roosid! . . .

— Kui ilusasti ja kõneleb Peeter! just kui raamatust loed.

Mees wiib abikaasa peegli ette. Sääl näewad nad madalat kõhukat mehikest; paljas päälagi, sorutil wurrud, suitsjenud piibu suitsust — kõik ajahamba töö. Ja Anna on kõhnaelene, närtsinud naisterahwas, õhukeste, luitunud huultega.

— Waata meie pääle armsakene! — jätkab Peeter — siin on nüüd meie elupäewade wili! Galastamata aeg on meid halwaks ja inetuks teinud oma maharõhuwa käega. Aeg on minult juulsed, hambad wõtnud, ja ka sina . . . hm (mees tundis, et peab kõhima) oled hulga halwemaks muutunud. Etä ole õigus? Ihu on kaduw: ta muutub põrmuks aja tuulte käes. Kuid meie südamed on sellegipärast ifka wärskelks ja nooreks jäänud, nagu kewadine lill. Ajawaim ei ole meid kühwtitanud ja Amor walitseb ja warjab meid.

— Just kui kirjutust loed! õhtab naine rõõmuõhinas.

Mõlemi abikaasa filmis järelewad tãnumeele pifarad ja mõni jekund waitiwad mõlemad.

Kui aga esimene rõõmus äritus mõõda on, wõtab Peeter Anna ümber tugewamini finni ja talutab tema sohwa pãlle istuma. Siin küsib ta lahtelt ja kavalalt naeratahes:

— Kas ja mäletad seda päewa Annafene?

Abikaasa lasub häbenehes pãã longu.

— Mäletad, kuidas ma sind siia tõin; kuidas sa häbelikult ennaft minu wastu toetasid; sinu filmad lõhen-
siwad ja rind laenetas korratult. Ja siin andsin mina sinule
esimeise muu. Ja ja, see alles oli filmapill! . . .

Anna ohtab sügawasti ja waitib.

— Ja nii läks meie elu täigutene, — kõneles mees
edasi, — nagu woolaw jõgi. Iga päewaga kaswas meie
jõukus . . . Mis oli meil kakskümnewie aasta eest?
Wilets mõõblitene, wiletsad sõõginõud . . . Aga nüüd?
Waata Anna! — ja Peeter näitab käega liigutades oma
korralikku toa siseseäädet.

— Aga Peeter, — tõendab Anna, — siis kiitsid sa
ju nii wãga minu mõõblit. Siis ei olnud ta sinule sugugi
nii halb.

Ja . . . muidugi — sest armastus pimestas ju filmi.
Kõneleme nüüd õigust, armastene . . . Mõõbli tõid sa
meile ifka wiletsa küll.

— Kuidas? — ja naine waatab haawatult mehe
otsa, — ei olnud see küll siidi mõõbel oli lihtsam, aga
wastupidaw.

— Riide ei olnud ju wãrske ega uus.

— Wale! Mina ise oitsin riide.

Oli piinlik waitus. Peeter waatab jãrelmõteldes
praegust mõõblit.

— Wãrw ja riide kiri ei olnud ifka midagi wããrt.

— Miks sa seda ennem kiitsid? — ja naise filmad
wenitwad laiafs, — ma ei uskunud, et ja nii filmafirja-
lik oled.

Peeter tõuseb nãrwlilikult üles, lãib äritatult edasi-
tagasi ja jããb naise ette seisma.

— Sina Anna haawad ifka tũhiste asjadega. Mõõbel
on mõõbel, aga miks haawamine? Mina filmafirjalit,

mina, kes on ikka aus ja otsekohene olnud. Kuna olen mina sinule põhjust andnud kahelda?

— Mina kahelsin ja märkasin alati, et kaasawara sinule ei meeldinud, tähendab naine niiskete filmadega.

— Ei, kuidas? Ma ainult mõnede asjade kohta . . . Mõned asjad on ju tõesti halvad. Muudugi ei taha ma ütelda . . .

Anna on lõpulist äritatud ja tõuseb sohvalt üles. Ühemeelne jutuasamine on rifutud, pingule tõmmatud Amori fide ähwardab kätti kärijeda.

— Aga ütle minule siis, misjugune asi oli halb, misjugune asi sinule ei meeldinud? — kõneles õnnetu Annu.

— Tss! — Peetri filmad on punnis, — tajemini! Ma ei ole poisitene, ei ole poisitene. Ma kõnelen õigust: kaasawara oli halb. Mäletan, istusin tugitooli, kuid tufufin maha, seft et tooli jalg kätti läks. Ma ei ole wäga raske, juba siis tool ikka kehwi oli. Kusketist lüi wedru teine päew otfad wälja. Beegel wiltu ja põifi: waatab, ei tea keda näed, ahwi wõi ennaft. Kas ei ole tõsi? Ah!? Walastime klaasidesse teed, neli tütti lästiwad plärtsiti puruks. Tassid igawene praht! Ei olnud ühtegi, millal mitte tütt ääre küljest puudunud poleks. Üleüldse wilets asi, mis jäl rääkida . . .

Anna nutab mis hirmus.

— Õgi mind nüüd, õgi, wana häbemata! Seda ma olen teeninud kahelümmne wiie aasta jooksul. Olen sinule ainult piinaks olnud. Wõib olla ei meeldinud sinule minu riided kah, ei olnud ihu järele? Kõnele, tõmba nüüd mis wõid!

— Jah kõnelen! Seletan nii nagu tarwis. Oli see siis mõni riideskäimine, nagu sina käisid. See oli kõit puha üks naru, muud mitte midagi. Waata nüüd filmi! Sa häbened, ineiu on sul nüüd. Jah ma waifin. Kõit maifin enefe suuremeelsesfe südamesfe. Schallid, pluufed — wanad hilbud kõif. Ja pesu? Ei piisikeft, ei lindikeft, nii nagu neitside kord ja kohus.

Kõit on otfas. Anna nägu on otseti padja sisfe surutud ja nutab ja hulub. Peeter kõnnib mööda tuba, terawalt, haawatult ja peksab kontfadega tugewasti. Terwe tema kaju on täis uhket wõitu.

— Ja poleks minul tarwilisi majapidamise asju olnud, meie oleks hädas alati olnud. Minul oli kõik uus, häa, wiimse nodelani. Teemasin üksi maksis wiisteistküm-
mend rubla. Sinul ei olnudki teemasinat . . .

— Waleiad häämata, — hulus Anna nutetud silmil,
— Teemasin oli sul wiimane loks: juba teisel päewal
jooksis läbi. Ara kiitle wana räbala masina üle ühtigi.

— Palun alandlikult mitte wastu rääkida! — käre-
gatas Peeter, — mina tean, mis ma kõnele: teemasin oli
juurepäraline! Ja kui ta jooksmas hakkas, siis oli ta katki
tehtud. Aga pääle niisuguste alandawate sõnade ei taha
ma sinuga ülesõhke kõnelda. Jah, ei taha sinuga kõnelda!

— Mine minema, mine rütem! Tee seda hädä
minule! Ääta minu hing rahule! — nuuskus Anna.

— Mees läks ja naine nuusutas piiritust, niisutas
otsestist külma weega, sõrus meeltekohi rahustawate salwi-
dega ja lõõstutas.

Peeter kõnnib aias. Süda on rahutu ja inetu on
tõli pääle mõelda. Ta teeb enesele etteheiteid liig taltsu-
tamata ägeduse ja jonni pärast. Ja seda pidi hõbepulma
eel ette tulema! Tähtjal ajal, kallil ajal! Homme pidi-
wad nemad tänujumalateenistusele minema, pidiwad külalisi
kutsuma, — ja nüüd kõik tuju rikunud!

Süüdlane on muidugi mees. Mees sai ägedaks.
Päälegi oli ta walelikult kiidelnud. Teemasin oli tõesti
wana ja oli kolme rubla eesi juudi käest ostetud. Miks
kiidelda? Oh see enesearmastus! Kus nüüd kõik meie
rõõmus meeleolu! Mees wandus ja sajatas iseennast.

Peeter tuleb tuppa. Teemasin teeb laual. Abikaasad
joomad teed waitides, wahiwad kõrwale ja kumbki tunneb,
et halb ja piinlik on olla. Hinge pääle lasub tiwi.

Ruidagi moodi jõuab õhtu lätte. Aeg on magama
minna. Anna tõmbab sõnalausumata teki pääle: kõik tema
olemine tunnistas siglast jüütust. Mees nohiseb, õhik ja
õhtab: hinge närib hiline kahetsimine. Mõne minuti pärast
liigutab ta tasakesti naist ja kõneleb tasase süüdlase häälega:

— Annakene . . . Anna minule andeks! Kõllalt
wihasstamisest. Mina . . . tõesti ma natukese waletasin.
Teemasin oli tõepoolest wana ja wilet. Ja kõik mina . . .
Kärasin rumalast pääst . . . Anna andeks armsakene!

Siis olivad nad kuu weel piinlikus waituses. Raske oli ju kogu rõõmsaks saada ja ära leppida. Kuid nad kõnelesivad juba pehmemini. Kalli aja kallis tundmus ei lubanud kõwaks jääda.

— Lepime ära!

— Lepime!

Ja Peeter ja Anna leidsivad endid üksteise kaendlast. Terveöö magasivad nad kunagi kui kaks õnnelikku inimest, kes üksteise kõrval wanaks saanud.

Rui Annile laulma mindi.

Poisid mõtsid pillid kaenlasse ja tõttasid teele. Nad lätsid Wesiniidu-Annit, kellel sünnipäew oli, üles laulma.

Nende tee läks kõige aja läbi metsa ja kui nad wiimaks lagedale jõudsid, mustas Wesiniidu talu eemal aurawa niidu nõlwal, nagu laiskade kartulimõõtjate naeste-kogu.

„Pidage, poisid! Hengame raasike, siis om enamp jõudu laulma!“ hüüdis Tupitse-Piider ja istus, ilma et teiste nõusolemist ära oleks ootanud, pealt ära põletatud kännu otsa.

Ra teised peatasid, roidunult, sügawaste hingates, nagu hobune, kes raske koormat weab ja filmapiiguts seisma jaab jääda.

„Paneme pilli timmi!“ andis keegi nõu.

Sel filmapiigul kuulbus aga wesiniidu afna all mitmelõriline laul, wiituli kääksumine ja harmonika korin. Poisid jahmatafid.

„Säh jul nüüd laewaga tuba!“ jähwas Galatse-Rusta. „Sääl om juba pilli timmin!.. Roni ja ruuma läbi mõisa, nagu mõni kodukäija ja nüüd halka fiin padrifu weeren kontserti kulleme!“

„Lääme tagasi!“ lausus keegi lämbunud häälel.

Tekkis waelus. Ühed tundsidwad enese petetud olewat ja kinnitasid trotslikult, et nad koju tagasi lähevad, teised ei tahtnud aga oma waewa tuulde wiisatuls tunnistada ja otjustasid edasi minna.

„Das' olla pääle tõise ehen, küll meil ka sääl wiit ruumi om. Võome kilda, mis jellest, et hiljas jäime.“

Dsa poisja hakkas Besiniidu poole edasi minema, kuni muist veel kohale loonutama jäi. Viimaks hakkas neil sellest aimdusest hale, et teistel wast hästi lähedki ja nad tõttasid kah järele.

"Kas täate?" hüüdis korraga Tupits, kes jalga ees käis, ümber pöörates ja seisma jäädes, nii et kõik seijatasid. "Kas' nad leelutavad akna all, me läame usse ette ja nõnda oleme edimeetse."

See nõu oli mõnus. Sa peagi kostis laul mandoline tirina ja gitarre pörina saatel ka usse ees.

Hilistel külalistel ei tulnud kuigi kaua laulda. Üks tehti lahti ja keegi naisterahwas ilmus läwele.

Poisid haarasid ta kätele.

"Ta elagu! ta elagu!"

Üksa all lauljad jooksid kah madinal usse ette.

"Hurraa! Elagu! elagu!"

Tüdruk wehkes ja rabeles kätega üleval. Poisid said aru, et ta midagi ütelda tahab.

"Ei, ei", piiksus ta pudikeelega, "itte' iul ei ole 'ünnipäew, 'aid 'ere'üirel."

See oli uus wesi higise ihu peale. Kohe panti tüdruk maha. Mõni julgem sülitas.

Kuid tuju paranes kohe, kui tüdruk nad fisse kutsus, kus peretütar ise tagatuast wastu tuli ja auustajatele ümar-gustesse piisidesse "roojad klahwid" watas.

Pärast, kui lauljad koos lahkusid, tuli neile metsa wahel weel üks sallfond wastu, kes ka Besiniidu Annile laulma läks, aga seni metsas ootama oli pidanud, kuni esimehed külalised lahkusid.

Kiwilombi Ints.

Miks keiser Wilhelm Hollandi erapooletust ei julge rikkuda.

Saksa sõjaväed on ennast hoolega selle eest hoidnud, et mitte väikest Hollandit puutuda. Ajalehed jutustavad sel puhul, et kuninganna Wilhelmina juba mõne aasta eest, oma külastäigu puhul Berlinis, keiser Wilhelmile õige naljakal, aga ühel hoobil ka tõsisel toonil mõista andnud, mis sakslastel oodata oleks, kui nad Hollandisje katkufsid tikkuda.

Keiser Wilhelm pidas tol korral Wilhelmine auks Berlinis ülitoreda sõjavägede waatuse ära.

Kõige esmalt sammus majestetide patviljoni eest pataljoni läbi, kus kõit 6 jala pikkused mehed olid. Pikkad soldatid astusid toredas Preisi parademarssis edasi. Wilhelmini nägu hülgas mõnusest ja ta waatas küsides Wilhelmina otse ja ootas selle arvamise avaldust.

Wilhelmina muigas ja ütles: „Kad ei ole küllalt pikad!“

Mõne minuti pärast läks terve polk mööda, kus ühtki meest alla 6 jalga 2 tolli ei olnud.

„Ka neil ei ole tarvilist pikkust,“ naeris Wilhelmina. „Kuidas? Need ei ole küllalt pikad? Mis Teie sellega tahate ütelda?“ küsis Wilhelm ja tema hääles kuuldus teraw kõla.

„Mina mõtlen seda,“ seletas Hollandi kuninganna, „et kui meie Hollandis oma tammide wesiwärawat lahti tõmbame, siis wesi terwel maal 8 jala kõrgusele tõuseb.“

Lugu reisijast, wõõrastemaja uksehoidjast ja adwokadist.

„Hel. San.“ jutustawad järgmise lõbuja loo: Üks reisija andis wõõrastemaja uksehoidja kätte oma sularaha, 300 marka. Kui ta tagasi tuli ja oma raha kätte nõudis, seletas uksehoidja, ta ei teadwat sellest midagi — reisija oli unustanud kwiitungi wõtmasi. Meeleheitel läks reisija adwokadi juurde, jutustas talle loo ära ja palus talt nõu. Adwokati mõttes tükk aega järele ja ütles siis:

„Tehke jälle nõnda. Andke üfjehoidjale wäljaminekul 300 marka, aga tunnistajate juuresolekul.“

Reisija tegi kästud ja läks siis jälle adwokatide juurde, et uusi juhatusi saada.

„Kui Te nüüd jälle wõõrastemajasse lähete, siis nõudke oma 300 marka tagasi, aga ilma tunnistajate juuresolekuta.“

Üfjehoidja andis ilma pikema jututa reisijale raha tätte, kes nüüd kolmat korda adwokatide juurde läks ja uusi juhatusi palus.

„Nüüd minge üfjehoidja juurde endiste tunnistajatega tagasi ja nõudke oma 300 marka tagasi.“

Kaske südamega andis üfjehoidja reisijale raha tätte. Nõõmsalt läks see nüüd neljandat korda adwokatide juurde, et talle hää nõu eest tasu maksta.

„Kui palju olen ma teile wõlgu?“ küsis ta.

Adwokat: „300 marka.“

Wõõriti mõistetud.

Wallawanem tuli komisjari juurde. Andis magasi aruande-lehed ära. Üles siis:

„Komisjari-härra, teie olite minewal nädalal meie wolikogu koosolekul.“

„Jah, see on mul meeles küll. Üks karjus minu kõnlemise ajal „figa!“ Ma käskisin teda seaduslike nuhtluse alla wõtta. Kas mu käst on täidetud?“

„Jah, komisjari-härra.“

„Andsite talle 20 sirakat?“

„Jah.“

„Panite paariks päewaks pogrissi?“

„Ei saanud teda laudast ära tuua, tal olivad parajasti pörsjad.“

„Ma panen imeks: terve nädal olen juba siin ja weel ei ole minu auuks pidu-sõõki toime pandud.“

„Kad tahtwad seda wist teie äraõitmise ajani edasi lükata.“

Radrina mees poru-
jommi valmistamas.

Kui sõda tuli, ja enam
kujagilt midagi saada
polnud, mis mehest kan-
gem oleks, seadsiwad paar
Radrina meest oma „te-
hased“ käima. Radedad
naabrid aga andsiwad
asja üles ja politsei kor-
jas „wabriku“ ära. Si-
beris ja mujalgi asun-
dustes olewat Eesti me-
hed tanged „kihtat“
teetma.

Sõjaasjadest ja haubitssast.

Meie istume proua Pärtelsoni mõrasteoas: proua Pumpermann, proua Pärtelson ise ja mina, ajalehe „Meie Kõna“ sõjaasjaundja kaastööline.

Arutame sõja asjust.

Proua Pärtelsoni pool arutati ikka sõja asju sest ajast saadik, kui tema mees alamlipnikuna sõjateenistuses wiibis ja isäranis sest ajast saadik, kus kaks pooleldi sõjamehe mundris herrad proua Pärtelsoni pool õhtuid wiitmas käisid.

Toa seinal rippus kaart, mis mitmewärwulistest lipulestest aina sätendas; iga päew tõstas perenaine neid oma maiuse järgi ümber. — Mina armastan sõjaasjandust, — lausub proua Pärtelson. Muidugi on ta humitaw ainult siis, kui ja peenjustes end kodus tunned olemat. Da ju küll niisugusi paberimäärijaid, kes sõjaasjust kirjutama lippuvad, ise aga polkowniku ja püssi wahel wahet ei tee. Rinnitan teile, et ma ise niisugust asja lugesin: „Ma armastan teid, pahmatas forraga polkownik.“ Selge asi, et siin püss pahmatas, polkownik aga ütles: „Ma armastan teid.“ Aga wõi nad siis nagu lord ja kohus järele mõelda mõiwad!

Proua Pärtelson tõstis närwilikult paar lippu teisele kohale.

— Selge, proua Pärtelson, — küsisin ma, — miks teil Jaawa saarel Wene lipud seisawad?

— Sellepärast, mu jüüta lapsuke, et Jaawa saar meie piiridäärsele laewastiitule toredaks toetuskohaks olla mõiks.

— Hirmus, hirmus asi see sõda — lausus proua Pumpermann, — lõhnaõli on terwelt wiistümmend kopikat kallimaks läinud!

— Meie omad aga kihutawad auksialasi taga, — lijasin aralt mina. Hiljuti lugesin lehest ohwitseri kirja: „Kihutame wiitendat päewa waenlase kannul, aga kuidagi ei saa kätte. Ei ole aega ei süüa, ega juua, ega puhata, aga siiski kätte ei saa.“ Mis teie selle kohta arwate, proua Pärtelson?

Küsitaw tõmbas kulmu kortsu.

— Mis ma arwan? Seian jelles wähe head. Teadusemehed on ammu selgetš teinud, et austrialased toledat tiirust jooksus kätte saada wõiwad. Ega nad siis ilma tagamõtteta igasugu sokoli seltsid omal ole ajanud. See oli kõik ettevalmistus sõja korraks. Nüüd nemad aga, kui sõja erikeelt tarwitada, annawad jalgadele tuld. Ümberkaudsetele maadele on see wäga hädaohutis asi. Jooksjaid austrialast seisma panna ei wõi üksigi rohi. Wenelased ja austrialased, ühed ajawad, teised jooksewad! . . Saate teie aru, mis see tähendab? Kui mitte täna, siis homme wõiwad igast maast läbi mere äärde wälja joosta . . . Mis seal sünnib, ei ole meie asi, aga nad tamõiwad ju selle maa puruks, kust nad läbi lähewad.

Muljutult waitšime meie. Proua Pumpermann sai ešimesena meelemärfuse tagasi.

— Kui palju toledust küll sõda laaja toob! Kuulsite, lõhnasii hind on pool rubla tõusnud!

— Jah, palju palju on weel korrašt ära, lausus proua Pärtelson ohates, Belgia lippu Kaulasuse harjale pistes. — Palju, palju! Wõuandeid aga ei panda tähele. Dufelohene olles peab tittema, et ma juba mitu postkaarti juhatustega sõjawäe staabi olen saatnud. Nähtawasti ei ole neid läbi loetudgi. Aga kui palju mõtlemata sammustid igal pool. Teie olete minuga, armatawasti, nõus. Näitusfeks, kindlused. Mis jaoks need on? Ühed ehitawad, teised püüawad ära wõita . . . Mis jaoks see? Ära parem ehita neid. Ja kui juba teegi ehitas mõne kindluse, kellel siis häda on oma nina seda wätru sügama minna? Mis jaoks peaga wätru kindluse müüristi jooksata, kui iga laps teab, et kindluses sõjawägi ja suurtükid on, üleüldse, sõjalised sõud koondatud seisawad. Mitte kindluse otsa ei peaks ronima, waid mõimalikult kauges ringis temast mööda pääseda laisuma. Seft kui täna Wana turu kaelas iga ühe pihhta suurtükist põminutatakse, kes sinna aga nina pistab, kas siis tõeste mõni sinna tikkuma hakkab? Wabandage, see oleks ju lapsitus. Ja kui juba mõnel ärawõitmata tung kindlust ehitada on, siis ehita ta nii, et teegi ei teaks, kusa ta seisab. Waenlane läheb mööda ja ei märkagi, et sul seal igasugu kindlustused kolku kuhjatud. Läheb mööda, ilma et sõrme otsaga puudutaks. Wõid weel talle tagant mõne paugu järele anda.

— Proua Pärtelson, olge head öelge, mis asi on haubits? — palusin ma.

See haubits oli ammu mul hinge peal lipitanud. Sest awalikult wälja ütelda, ma ei teadnud tõeste, mis asi see on.

Küüsin korra tuttavalt pollownikult. See tegi niisugused filmad, et ma eriteadlaste poole enam pöörata ei tahtnud. Toimetuse kõigeteadja sõnaraamat on aga juuditurult muu wanakraami seas ostetud ja tema ajal weel haubitsat ei olnud.

Aga sellegi pärast ei annud haubits mulle hingerahu. Ajalehe toimetaja ei saa niisuguse asja peale ükskõikset waadata: oled ju kümnetuhande pea, maa sool, ja kui sool tuumaks läheb, siis ... jne.

— Haubits! pahwatas proua Pärtelson. — Kas teie tõeste ei tea, mis haubits on? Selle jaoks ei ole ju tarwis sõjakunsti isäralik tundja ollogi! See on ju nii lihtne. Haubits — see on lihtsalt niisugune kuul, mis ei lenda, nagu harilik kuul, waid korrage õhus seisma jääb ja oma ohwri wälja walib.

— Aga põrmugi pole teil õigus, põrmugi! — padistas proua Pumpermann, — haubits on lihtsalt eriline sõjaline sõimusõna. Rahwajal ei tarwitata teda mitte. Mäe, mina ise lugesin: meie wahwa tormijooksu peale wastas waenlane haubitsatega. Wõi arwate teie, et nad niisuguse asja eest kiima hakkasid?

— Ja aga kuidas ma lugesin, et meie wägedele waenlase haubitsaid osaks olla saanud? — küüsin ma aralt.

— Wäga lihtne, mis siin imestada on? Meie wäed said mõidu ja waenlane saatis talle meelestust oma alatuid haubitsaid.

— Aga kuidas siis kirjast seisis, et meie wäed nii ja nii palju wangisid ja nii mitu haubitsat ära wõtsid?

— Ah niisuguses mõttes oli see heldud! Oleks teie sellest siis hakanudgi! Haubitsal an weel teine tähendus. See on nii midagi polgu-naiste sarnast. Muidugi, muidugi! Miks teie nii waatate, proua Pärtelson. Muidugi, midagi polgunaiiste sarnast. Mitte just larmawealt, aga sedamoodi...

Proua Pärtelson! — palusin ma aralt, — ärge laske maa soola tuumaks minna: mis asi see haubits siis siin on?

Tema ärkas nagu sügavast mõttest.

— See, mu armas, tuleb sellest, misjuguses mõttes
tarvitada . . . Misjuguses ühenduses . . . Kudas see oli:
meil mõi waenlasel, kel olid haubitjad?

— Mististe waenlasel.

Waenlasel! Siis oli see kindlasti mõni alatus.

Müüd on mul osti selge ja moa sool on soolane.

Haubitš on niisugune volgunaine, kes õhus peatama
jääb ja oma ohvrid valib sõjaaegse sõimusõna jaoks.
Selge, kui last kopitakse! Miiama selge, kui selge lugejal
igapäew korra loik olema peab, kui ta „Meie Kõna“ sõja
ringwaate läbi on lugenud . . .

Ja ma ei saa dieiti aru, mille üle ma siin pead
murdma?!

Apardus.

— Lase koerad lahti, Jüts!

— Tuhhat ja tuline, miks sa koeri lahti
ei lase.

Tulusad teated.

See osakond on igas tähtsamatulises puudumata osaks saanud, kuid selle tagajärjel, et igaüks „tulusaid teateid“ kirjutama hakkas, ei kaotanud need teated mitte üksi oma tulutoova laadi, vaid läksid ka lihtsalt igavaks. Mats joonistas endiste aastate tähtsamatute teadete osa lugejate näod ülesse, ja misjulgused nad välja nägid, seda näeb lugeja ülemal pildil.

Bühjaliku parandust tuua katsudes hakkas Mats tänavusest aastast peale oma teadetes teaduslike tubliduse peale isäralist rõhku panema, nii palju kui olud teda lubasid. Puudusi palub olude arvesse kirjutada.

**Inimeste ja habeme muntumine inimese soo
edukaigus aegade wältusel.**

Niisugusest niisuguseks.

Statistikalised teated Wenemaa üle.

Statistika tähtsusest. Praegusel ajal seisame meie niisugusel kultuuraastmel, et ainult kõige harimatad ja mahajäänud inimesed statistika kasu vastu võivad waielda ja tema tähtsusest aru ei saa. Lugeja ei pea igatahes mitte arvama, nagu loeks ma Tallinna linnaistatuse nende mahajäänute hulka: selle vastu räägib juba see, et nad oma statistika büroo on asutanud, mille eest hoolt fantasse, et ta ainuke omaajugune maailmas oleks.

Statistika on kõik. Ütski enam või vähem teadusline töö ei või täiemäärtusline olla, kui tal see nurgakivi puudub, mida statistikaline materjal annab.

Kõik teaduslised otsused ja waatlemised põhjenduvad statistika ja ainult statistika peal.

August Comte (Kongi) ütles: „Statistika — see on kõik!“ Ja Prudonil on ütetus: „Andke mulle statistikalised teated ja ma ütlen teile: tänan wõgal!“

Sia Jannsen armastas oma sõpradele rääkida:

„Ma ei kujuta omale ette, mis meie ilma statistikata oleksime.“

Statistika on õht, ilma milleta meie elada ei või.

Kui kuulsa Amalie Liebenichti mees Harjuwärawa mäest omale naiseanda tantšijanna kodu wõitis, ütles see oma ajalooliile lause:

„Ohoo! See on juba statistika!“

On niisugune kulunud lause olemas: elu on näitelawa, inimesed — näitlejad.

Jah, see on tõsi... Ja nagu näitelawa ilma statistikata läbi ei saa, nii on elu ilma statistikata furnud.

Seda on ilmas statistika.

Sellepärast saawad meie lugejate huwitust wõitma need statistikalised teated Wenemaa üle, mis autoril suure waewaga torda läts totku koguda.

Elanikud. Tuttaw on, et Wenemaa elanikud meestest ja naistest koos seisawad. Keda on rohkem neid või teisi?

Rohkem on teisi.

Seda võib piislikult nii ära seletada: kui naiste arwust meeste arw maha arvata, siis jääb järele niisugune

hult naifi, et kui igaüks neist kümme kopikat annab, siis niisugune summa kogub, mille eest võib osta üks lahingu miinilaew ja moja Tallinna VI. linnajaoos ühes kõigi kõrvaliste mõnustustega, nagu: jääkeldri, talli ja linnawalimistel hääletamise wabadusega!

Teiste sõnadega: kui igaal ülejäänul naisterahwal ainult kolm hammast wälja tõmmata, siis hammaste hünit woorimehe kõige tõstlaga ära võiks matta.

W e n e m a a k l i i m a. Üleüldiselt annab Wenemaa kliima oma tubli summa 5.342.011 wälja.

Selle arwu saame, kui ükshilute kohade külma kraadide arwud kokku arwame. Küllalt on tähendada, et ülikoolilinnad üksi 8 detsembril 1914 aastal 87° külma andsid (Petrograd — 13, Moskwa — 12, Riia — 13 (politehnikum), Odesja — 7, Kiiew — 17, Sarkow — 10, Saratow — 14).

Aga veel teised linnad! Ohoo! Statistika õpetab, et kui ainult täkki wiie nende linnade külm kokku panna, siis inimene selle läes niisuguselt muutub, et kui teda Eesti pangaga harjalt alla wijata, ta praguneb, kui „Estonia“ lagi. Niisugune on see emake Wenemaa!

M e t s a a s j a n d u s. Võib meie teame, et Wenemaa metsarikas on, kuid kesgi ei wõi ütelda, kui palju maad iga ükshilte puuseltki all on.

Et sellest lugejale vilti anda, ütleme ainult, et kui meie kõiki meisu mõnele Ameerika aktsia ühisele ära müüa tahaks, siis tempelpaber niipalju maksaks, et selle eest terve Hiina riik (Ohoo!) kaks päewa teed juua võiks kui 2 taali tuhanda klaasi eest lugeda.

Weel piltlikumalt võib seda nii öelda: kui ainult lehtmetsadest ja okasmetsadest fild teha, siis võiks seda mõõda ainult sinna minna: tagasitulemisest ei jatkus inimene iga. Teiste sõnadega — kui kõigist Wenemaa puudest üks lepp teha, siis võiks seda inimene tarvitada, selle õlad luuni ulatavad. Ehk veel teiste sõnadega, kuuwarjutamine ei oleneks niisugusel korral mitte sellest, kudas maatera ja kuu seijulord päikese wastu on.

S a r w l o o m a d. Kui meie tõsise teaduslise statistikalise uurimise asemel naljatükki kirjutasime, siis peaks siin kohal sarwelandjate abielumeeeste üle jutnu tegema. Kuid tõsises töös ei ole see kohane.

Benemaa farmloomade arvo ei ole karvapealt teada, kuid umbkaudsed arvud on niisugused: kui lehmad ja põd-
rad mõlemile Wolga kallastele, külj külje vastu, seisma
panna ja komandu järele jooma sundida, siis jääks Wolga
nii weemaefeks, et 60 laewa forraga liiwa peale finni
jääks. Kui armeele wõtta tiirelt rikkumat kraami, laewade
lahtitegemist ja parandamist, siis teeks kõik see kulu niisuguse
summa wälja, mille eest 1500 kahetümnelajajõulist autot
wõiks osta.

Minult nende arvude laudu saad aru sõnast, mis
Benemaa kohta täib: Meie maa on suur ja rikas, aga
torda pole temas tepš! Sest kes siin jõuaks torda pidada!

B e n s i n i w a l m i s t a m i n e. Kui palju bensini
walmistab Benemaa aastast? Kui maa seist kõik wälja-
surnud inime ed ülesse äratada, elustada kõik kadunud kul-
tuurid, koguda kõik praegu maatera peal elawad meesterahwad,
siis jatkaks Benemaa bensini tootmise nende meeste pükside
puhastamise peale ja jääks veel nii palju järele, et „Esto-
ria“ maja, kui selle seinad paremine bensini peats, kui
latus wihma, täis wõiks walada.

Ja kõige selle juures peab filmis pidama, et Bene-
bensini tootlus kõik tulewikus on!

P i i r i t u s e t a r w i t a m i n e. Kui kõik finised
plekid kokku koguda, mis piirituse tagajärjel inimesi ehitwad,
siis wõiks tagajärg ka jeda inimest üllatada, kes mitu ije-
äransis agar tarstusetegelane ei ole.

Nimelt, kui kõik finised plekid külj külje vastu tae-
wa wõlville panna, siis oleks täieline lõuna finitaewa pilt
meil põhjamaal käes.

Ja inimestele joogiainele kättemuretejad oleks ära teeni-
nud jeda, et neid etusalt sinna piirituse finitaewasse tõstetaks.

Wanasti räägiti: „terwe wiinameri“, kui tohети ini-
mese peale mõju awaldada. Sug ja näb, et selle asemel
heade tagajärgedega wõib öelda: „terwe fini-plektide
taepawõlv“.

Tähendab, ka statistikas wõib uust wormist luua.

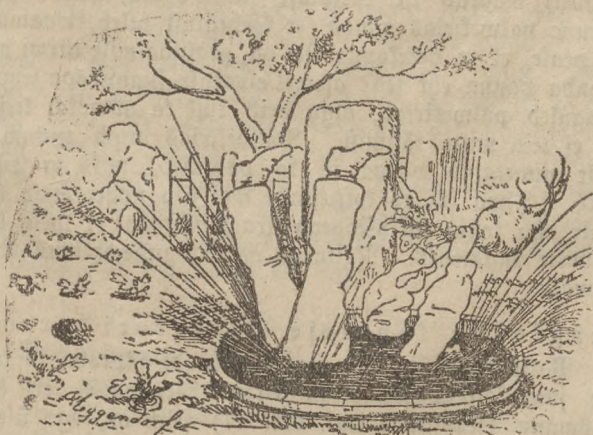
T i n d i t a r w i t a m i n e. Tinti tootwatasse nii
palju, et ma mitte ei soowi tema kulutamist enam suuren-
dada, sellega oma kirjatihti lõpetan ja ainult luba palun
wiimast tilka selleks kulutada, et lähikesti allkirja alla
panna

Meie M.

Pinnalane aiatöö.

„Kas ja mul üles ei taha tullaagi.“

Sulpsiti laetvu põhja!

Seadus ja kohus.

Kaebtuse sisseandmine.

Et kedagi vastutusele võtta, selleks peab kaebekirjas kuritegu kindlasti äratähenbub olema, ilma selle juures kellegi peale waleteateid toomata. Käituseks ei wõi mitte ajalehe kirjasaatjat töögikraami worguses süüdistada ja temalt lapse ülespidamise raha nõuda, kui kirjasaatja süü ainult selles seisab, et ta sinu kodused asjad, mis ehk ka teisi inimesi ja sinu au puudutawad, awalikult teeb. Kohus harilikult määrab ise karistuse suuruse ära, sellepärast on ülearune palwekirjas nõuda, et kaebelust tuleb, waatamata selle peale, et ta perekonna isa on, edasi saatmise türmi naisosakonda panna ehk selle asemel eluoegse junnitsõga leppida. Niisugused palwekirjad, olgu neid küll ka adwokat kirjutanud, ei leia mitte täitmist. Palwekirjas peab teatav isik selgelt nimetatud olema ja ka põhjused, miks ta teile ei meeldi. Ilma süüteo kottuseade wõi siu nimetamata (jeda ei tule aga kohtu kottuseadega ära wahetada) ei loeta kaebtust mitte maksuaks. Käituseks on niisugune kaebtus täieste sündmata.

Ringkonna kohtusse Profurori herrale.

Palju kordasid olen ma oma heade sõprade ja tuttawate juuresolekul sõnas ja kirjas tõendanud, et herra Rapsmann (Rasfisaaba uul. Nr. 17) tein on, aga ülemus ei ole ilka veel waeuaks wõinud tema peale tähelepangumist pöördä. Herra Rapsmannil oli tädi, kes esite warastatud asju ja hiljem iseennast müüs; selle kauplemise taga-

järg oli, et herra Napsmann minult 28 rubla võttis, aga kõigest 8 rubla 50 kop. tagasi andis. Peale selle, kui herra Napsmanni veel tapmise pealt tabatud ei ole, siis see veel lähemal ajal sünnib. Kõige selle pärast palun teda laela-kohtulise walwe alla võtta, enneaegse wabastamise tähti panna ja 129 paragrahwi järele tema üle kohut mõista. Wastust palun kirjeriga saata. Jüri Rüpelberg.

P. S. Herra prokuror! Teile saadab palju terwisi see proua, kellega teie septembri algul konserdil käisite. Tema on mõõdamines selbud, minu naaber.

Kõigused palwelirjad on arwa õigusemõistja käes wäkiliseks jüüdistamise materjaliks.

Kudas kohtus ennast ülewäl pidada.

Olete teie tunnistajaks kohtusse kutsutud, siis ärge kohtunikkude tähelepanemist pika jutuga wäsitage. Kui kohtuasja põhjus on kahe Wiini tooli wargus teie tüüritult, siis ärge hatake oma tunnistust järgmiselt: „Herrad kohtunikud, herra prokuror, herrad kaitšjad ja teie priilidega herra, kes seal paberisi ette loeb . . . Minu kadunud ema sai kaswatuse Wändra kihelkonna koolis õndsja heategija paruniproua von Spanzi armastuse kulul. Minu isa oli Nikolai aegne sõdat ja husar, ja nagu praegu veel mäletan . . . jne. Kui teie midagi ei tea, siis helge selgelt ja walsult kohtu estimehele: „käsiöölike naise Piufsu asjus ei tea midagi. Ööl wastu 23. nowembrit ei olnud kodus, mille üle tarwiliku tunnistuse ette näidata wõin. Proua Piufsu armukest ei näinud, ehk küll ühte kingseppa tunnen, kes wäga tema nägu on. Peale selle ei ole ma wäikekohanil Willemson, waid Rüpelmann ja kutseliri on ekslikult minu kätte toodud.“ Peale lühitese nõupidamise teeb kohtus teile õigeksmõistwa otsuse.

Rahukohtuniku juures.

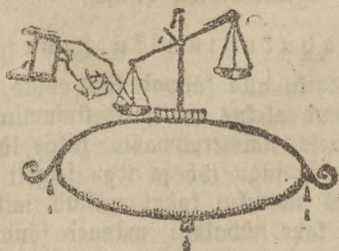
Rahukohtuniku alla käiwad kõik asjad, mis alla 500 rubla on: joobnud olekus uulitsale ilmunine, ainate peksmine ja üksikutele naisterahwaste külge löömine. Rahukohtunikudel on igasugu töö ja tegu selgelt ette ära hinnatud. Kõrwalops awalikul kohal maksab mitmesugust hinda 25 rublast kuni kahe nädalani, wänged sõnad ja ulatus —

sama palju (möödaminiis õeldub, sellepärast, et karistus nii väike, Eesti lehed oma wängete sõnade tarvitamise peale waatamata ikkogi edasi ilmuvad) ine. On teil kuus 200 rubla kindlat sissetulekut ja mõni waba päew, siis wõite rahukohtunikust mitte wäljagi teha. Ei maffa ainult oma eelarwest üle minna. Tõrjakaaluta nermilitud inimesed

wõiwad isegi uhtuseta rahukohtuniku käest kolm kuud kinniistumist wälja imeda: niisugused inimesed hüppawad selleks trahteri aknast wälja, murravad weewärgi toru küllest tüki (Tallinnas on see lerge ära teha), folgiwad sellega trahteri uhtehoidja kõrwatagused soojaks, ajawad peale selle oma wängete sõnadega rahwahulga laiali, wiistawad woorimehe pulist maha ning tema ho use Tallinna weetorusse, kust ta linnapea kohwi kraanist wälja wupsatab. Niisugusel korral on kolm kuud hooletu.

Et jüüteod weel mitmesugused wõiwad olla, siis ei suuda wähem tähtsaid ette näha ning tuleb nende pärast adwoladi poole minna, keda figineb Eestis, kui seeni peale wihma.

Arstlised nõuanded.

1.

Kes neid ainult praegusel ajal ei anna? Naste on ettekujutada seda inimest wõi asutust, kelle peale kiusatus ei oleks tulnud oma ligimesele arstlikku nõu anda. Ja tehakse seda wäga mitmesuguste põhjuste kihutusel: ligimese armastusest, ameti kohuste täitmise näol, teenimise otsustel.

Esimest liiki nõuandjad on armsad inimesed, kes omas eraelus kõrpsleegi liiga ei tee: meie tutwad ja sõbrad, kel kuritegelaste ilmaga ühtegi üleüldist joont ei pruugi olla.

Kõikide filma all, mõni aasta tagasi, sündis põrutaw lugu, kus terweks sai haigusest inimene, keda arstid ammu juba surma saagiks olid määranud. Niisugune inimene on harilikult ikka wanemate ainus laps, tema arstijaks — inimene, kes arstiteaduse peale kahilewalt waatab. Mida laugemal ta „haritud inimese“ auksaadist seisab, seda enam usaldust leiab tema nõuandamine. Arstimise abinõudeks on enamasti asjad, millel pealiskaudse inimese filmis arstimisega midagi ühist ei ole. Kõige tarwitatawamad on: heeringa kandmine jufasääres ja Nikolai I aegsete waftrahade leotamine piirituses.

Nende sügawate arstimise wiiside tarwitajaid wõib mõnikord ka ilma wangirühita näha.

Teist liiki arstijate hulka wõib meie ametlikku arsta lugeda, kuid nende tegewus ei leia tarwilikku usaldust laiade ringkondade poolt, sest nemad püüawad haiguse idude wastu wõidelda, jelles ei ole aga midagi isekraalliku ega põrutawat.

Peale selle wägendab usaldust nende arstijate wastu see, et nende mõtted tihti liiga laiali on, sest ega muidu kümnele korrale oleks juhtunud, et arst ette kirjutab postiljonile jalutamist, saunamehele wannistid, ja konsistoriumi-ameetnikule — armuastjus tagasihoidlikkust.

Üleüldse tuleb neist herradest laugele hoida.

Peale selle on veel liit arstlikist nõuandjaid, armsad ja head inimesed, kes ajalehtede kuulutuse külgedel hinnata niisugust nõu annawad:

„Aga nüüd filmapill tähelepanekut!“

Ma olen alati paljaspea olnud!

Rõige wanemad inimesed ei mäleta, millal mul juukseid oli.

Ma olen alati naisi armastanud, nemad aga mind mitte: sest mul oli paljas pea!

Minu isal oli nii paljas pea, et ta wiisakuse wastane wälja nägi; wanaisa pea oli veel paljam, kui meil tahel kottumõetult, ning wanaema oli Paljaspea talus sündinud. Mis teie veel tahate?

Meie kassime iga abinõu, „Ara“ pillidest kuni „Anna Chellagini“, kuid midagi ei aidanud.

Sis tuli meile õnnelik mõte Dr. R. Elmi „Spermakinematografeni“ jooma hakata, ja mis teie mõtlete?

Ma mõits nüüd ennaft igast tohtrist pügada lasta, kuid ma ei taha, sest mind armastawad naised ja sellepärast läheb raha muu asja peale!!!

Wanaema müüb iga päew 11—13 naela oma juukseid woodimattaisite meistrile.

Wanaisa andsime meie aga loomaaeda, sest tal kaswawad karwad isegi ka juust!

Tähendab, jooge Dr. R. Elmi „Spermakinematografeni“!

Seda liiki arstinõu andjad on inimesed, kes täieliselt usaldust ja lugupidamist leiawad.

Kuid siiski, mu herrad, „Spermakinematografen“ ei ole see, mis Weneriigi kodanikule tarwis läheb. . . . Sest isegi see mõjuw abinõu ei aita meie kalli ja armastatud isemaa nõrgestatud ja rifutud organismust korda, sest jellest, et tal veel tihedam kord karwu peale kaswab, kui praegu, on veel lauge maa tema täielise terweksjaamiseni.

Meie Mats, kes ühegi eelnimetatud inimeste liiki ei kuuldu, kes kaua aega end inimesearmastuse tööle on pühen-

danud, ja kes taga on kihutatud püüdest, haigustest ja rifetest waawatud kalli isamaa riiklist organismust rawitseda, Meie Mats tahab oma sõna Wenemaa riiklike organismuse haiguse kohta öelda, selle juures asjalikku uurimiseviisi tarvitades ja pealaest jalataldadeni uuema aja arstimiseviisidega ehitud.

II.

Uuema aja füüsika-teravia alustele jäädes ja ilmahuulsa Wenemaa poja, professor Meischnikowi õpetust alusteks võttes, mille järele organismus kihutatud saab tema enese mädanematest osadest — kutsus Meie Mats omad õpetatud jängrid kolkku, ning kui ta Wenemaa organismuse väljahaidete ja lagunemate osade kallal põhjaliku uurimise oli ette võtnud, tuli kõrge koosolek järgmisele otsusele:

Wenemaa organismust hävitavad, nagu iga teisiigi organismust, püsilusad — „spirillid“, „bakterid“ ja „kolikid“.

Neid võib järgmistesse liitidesse jagada:

„Diplomatikolli“.

Seda leidub väga suurel arvul. Välimuses ise-loomulik tundemärk: frokk, juustes laht kuni kurlani ja monoll (ühe klaasiga prill) silmas. Eluiseb hulgani loos ja ühiseaamal; armastab lõbusat elu — wiski, wistu.

wõtmisi, „kontsertisi“; „europalistest kontsertidest“ wõtab ise hea meelega osa; elab wõõral kulul; suurel hulgal on riigi organismu sele wäga hädaohtlik.

„Mustajajalokk“.

Kokkide liit, mis termes organismuses leidub, ehk teda küll kangelgi nii palju ei leidu, nagu ta ise ja inimesed arwawad, sellest tema nimi: „must tuhat“, „must sada“, tähendab palju. Mõnele lehaosale wäga hädaohtlik. Iseloomulik tundemärk — kepp, nagu seda juba Koch tähele pani („Kochi kepilene“ — isefugune pisielukas); juudid wõiwad neid pisielukaid palja silmaga näha.

„Spirillid“.

Nende tekkimine on kõige kergem intendantide hulgas. Elavad muidu rahulikult, kuid sõja ajal awaldatavad ägedat tegevust.

„Batsillused“.

Need on nii väikesed loomad, et nende tegevust raske on tähele panna. Siia käivad: noatangelused, rõõmijad jne., kõik, kelle tegevus sõna „batsillusi“ (pats!) meelde tuletab.

Peale selle on organismuses langet käärimise algamist tähele panna.

Kõik see toobgi pealtvaatajat mõttele, et ariline nõuandmine tarvilik on . . . Heering sukasaares ja Nikolai I. aegsete rahade leotamine viina sees ei aita enam.

Mõjuv, füüsikalik arstimisviis — haiguseidude kõrvaldamine — on tarvilik.

Tundelik inimene.

Pilt sõjapiirkonnast.

Terwe küla oli puruks löödud, kui wana samikauss. Sakslased wõlbusid selle puruks pekstud lausi kildud ka weel laiali ja lastid minema niijuguste nägudega, nagu oleks nad tähtsa asja ära teinud.

Wersta lauguses külast seisab ükssit telistiwii wabriku korsten. Tema külles paistawad kolm paita uutest telistiwidest — peremehe suurem uhtus. Seet mõtelge: sakslased juhtisid korstina peale oma kuulide jao, lastsid kolm auku talle sisse, aga korsten maha ei kukkunud.

— Waadake, jeda wõib alles telistiwidest nimetada, isegi Saksa „summadanibele“ paneb wassu. See ei ole sulle fililat-kivi!

Ja nüüd tolgenab korsten, weel pikem kui enne, sest küla! on tiinud ära lõigatud, ta on nagu maa sisse wajunud.

Kuid ka tema hakkab uuesti elama. Seinad muutuvad siin ja seal lapilisteks, siin ja seal tekib ajutine õlgatus faritatele. Elu hakkab aralt oma rada astuma, inimesed tulewad ükshaawal tagasi.

Sel hirmsal päewal, kus Saksa suurtüüli kuulid esimest korda teda riitawad, oli küla tühi. Elanikud olid õigel ajal oma koliga minema jäänud.

Üks ainus inimene oli terwes külas, kes oma onni maha jätta ei tihanud. See oli Ignati Sliwka. Temast jutt meil tulebgi.

Meie lontifime põlbusid ja maha jäetud kaewituid mööda kuulikildusid otsides, millega seal, kodus, tiidelda, nagu kirdes härja otfaesjel, et „meie ka kiindfime“.

Koht oli hirmutaw. Meie kaewituid olid Saksa omadega nii läbi põimitud, nagu oleks rats jõe üksteise wastu trehwanud ja siis teineteise kõrwal wingerbades edasi jooksnud.

Kuid midagi polnud kaewitutes leida. Peale sakslaste taganemist woolas lohe niijugune uudishimuliste woog kaewitute sisse, et ühtgi kuulikildu enam leida ei olnud: nad kõik olid juba rahaks tehtud.

Kuid see ei olnud suurem saotus. Meie pea eesmärg oli — Ignati Sliwka üles otsida ja temaga juttu ajada. Juba jaamas seletati meile tema üle.

Mõtelda ainult! Inimene jäi üksi külasse, millest meie kui ka waenlase kuulid üle lendasid. Siis tulid satslased, ja tema üksi, üksi termes külās, nägi neid. Selle peale mõeldes tõuswad ihukarwad püsi! Mis ta kõik mõis tunda! Ja kuidas ta mõistust ei kaotanud!

Mis Eliwka aga tundis, jutustas ta järgmiselt, kui me ta üles leidsime.

Dieti teda ülesleida ei elnud mingi kunst. Ta ise ronis mingi aia alt wälja, nagu oleks meid oodanud, ja lausjus kōhe:

— Hei, mina olen siin!

Kõlap undishimulised reijjad talle selle külge olid harjutanud. Ta tuli rahulikult ja tõsiselt, nagu asjatoimetusel, kõhn, ära päiwitanud, kortsus oisaeisjega ja hallide põsthabeme tuttidega.

— Noh, Eliwka, jutustage, kuidas satslased siin täisid. Ta kõharas.

— Aga, waat, lastsid nad mõisniku tiigist wee maha, aga tiigis olid kogred. Kõik kogred püüdsid finni. Kõik! Termelt tats ämbri täit. Ja wõh misjugused kogred olid!

Ta näitas peopesadega kogre suurust, ja et ta nähtawasti aus inimene oli, siis mõotis tütt aega lättega, et kogrede suurust dieti ära määrata. Lastis pea wiltu wajuda waatas kõrwalt.

— Wõh, misjugused kogred! Arraswased! Nää, siis pistsid satslased jooksu, jätid kogred kus jeda ja teist. Mulle jäi pool ämbrit. Ha! Wõo misjugused kogred!

Jälle mõõis ta nende õige suuruse wälja ning kaua raputas peaga:

— Wõh, misjugused! Kogred! Wõh!

— Noh, jutustage meile, Eliwka, kas oli ka hirmus, kui kuulid külla jadama hakkasid?

— Hirmus! — wastas ta wastu tahtmist, mõttes, naeratas ja lausjus:

— Wõh, misjugused, jumala pärast!

— Mis?

— Kogred ifka! Pool ämbrit jätid maha. Paniwad plehtu, polnud enam aega. Alguses püüdsid aga termelt tats ämbri täit — Wõh!

— Kuulge Eliwka, aga kuidas nad teiega ümber

käsi? Teie olite ju üksi terves külas. Käsi nad teiega jämedalt ümber?

— Muudugi, kudas siis teisiti! — vastas ta tuimalt.

— Väga jämedalt, isegi. Aga tiigis ei saa wist kunagi enam kogreft olema! Wiimase kui ühe püüdsid wälja. Ja signemist ei ole ka kustilt poolt oodata.

— Aga kas sakslased ise ka karisid, tundsid, et meie omad neid siia ei jätä?

— Arraswased!

— Mis?

— Kogred. Woh! Talbriku suurused. Mis, talbriku.. Talbrik teinford, ei tea kui suuruke. Koger aga — woh misjugune! Terve panni täis.

Meie wartisime tüki aega ja küsisime õhates ilma lootuseta:

— Teie, Eliwka, ei unusta, wististi, küll kunagi ära, kudas teie üksi siia purustatud küllasse jäite, ihu üksi, kudas ümberlaudu suurütid mürisefid ja tuld pilbusid, kudas majad põlesid, leekide tuulispäwad musta suitsu wai-baga taarusid ja surm hõljus? Wõis küll tole olla? Ei unusta wist kunagi seda?

Ta sülitas läbi hammaste ja lausus haigutades:

— Kus ja seda unustad. Sakslased, teadagi ei tule pai tegema. Tiigist lastsid teised kõik wee wälja... Aga kunagi ma ei mõistnud mõelda et seal, nii suured kogred on. Woh! Just kui talirik! Ja talbrikuga ei jaagi veel wõrrelda! Woh!

Eliwka külla lähedas jaamafeses ootasime meie oma rongi. Haigutasime otsisime filmadega igatvedes suitsuposti. Platwormi otjas seisis jall inimesi, nähtawasti sama-jed undishimulised hiiasõitjad, nagu meiegi. Nad seifid tellegi ümber ringis, kuulasid.

— Waatame, mis seal on...

Seal oli Eliwka.

Meie ei läinud ligidale. Juba kaugelt nägime tema tiigutusi. Ta mõitis arguli sõrmedega kättega, waatas eest ja kõrwalt, suurendas ja wähendas mõõtu ning finnitäs kindlatooniliselt:

— Woh, misjugused! ..

Teffi.

Uja täit.

Laps: Miks lähed aeg nii pikkamisi?
Rutem, rutem!

Mees: Halloo! Hallo! Me võiksime
wähe seisatada. Ei ole waja nii kiirustada.

(Knut Hamsten
mäl.)

Wana ke: Tulen, tulen ma ju wähemalgi.
(Knut Hamsteni järelle)

Moka-Mats ja õpetaja.

Eks mõlameest Matsi ju kõik wiist teawad?
Saksadgi salaja lugu tust peawad;
ei karda ta krahwifid, parunid, vonna, —
waat kus on mees üle kihelkonna.

Ja sõnas jääb ilka ta üle kõige;
räägitakse isegi, et — ons jee nüüd õige? —
käinud korra koguni kuninga jutul . . .
Pihta annab wahel, et wastasjed nutul.

Maera teist, waenlast, kas unusta wõi eine;
kuid mõnel on põhjust ka sajatada.
Koh, olgu nüüd peale. Põhjus on teine,
millest siin tahisid pajatada.

*

Kuri ja õel on me õpetaja,
keema läeb wahel, kui wihapada . . .
Antruse teda ka naljalt ei aja.
Siiski, näe, teatakse jutustada,

Kuidas lord õpetaja waimumõega
alki on wirutanud wastu liwi . . .
Seelord wa Moka-Mats sattund ta lõega
(wiinud wiist matsu, kas jahu wõi iwi).

Õpetaja olnud jälle tujust nii ära,
nõnda et toas tõusis warsti kára;
õpetaja riidles ja kehitas õlgu,
Mats aga wastust ei jäänud ka wõlgu . . .

„Kas fina, Moka-Mats, ei jeda weel tea,“ —
(õpetajal ähwardawalt punetas hari), —
„et üks on koguduses kõitide pea
„et üks on karjane ja teised on — kari?

„Et see üks olen mina, — su õpetaja!
„Kas kuuled nüüd Mats, fina lambapea! . . .“
— „Mis õpetaja ütleb, on õige ja hea,
„ja egas ma jeda ka tagasi aja . . .“

Di, Moka-Mats, tuline naljahammas:
„On õpetaja üksi me kõitide pea,
„on kogudus kari, mina karjalammas,
„fiis õpetaja ongi ju — l a m b a p e a . . .“

Ja enuäe imet: ei kambriis püsi
enam kuidagi paigal õel õpetaja . . .
Sah, Moka-Mats sõnas ei palju küsi,
waid kõigile annab, kui kellelgi waja.

Wibuane.

Ujad lähewad ifka
halwemaks!

Uulitsale wisatud suitsu-
otsad on nii lähikesed ja
tühjad, et waewalt tulb
külge wõtawad.

Nupufas toer.

Pildikene põrgust.

(Ajatohane füljeton.)

See oli ühel pealeõunofel tunnil, kus wanapagan oma kabinetis, jalad ristis, Türgi sohwal istudes, pifawarrega wesiipiipu imes ja rahulitult „Baltimaa eraseadust“ luges, mis talle suurt meelehead walmistas, kui paar noort „temulit“ ähtides ja löötsutades kabineti sisse tormasid . . .

„Monoh, poisid,“ sõnas wanakuri, ehmatades seaduse- raamatut ja prillisid maha pillates: „mis niisugune koerus tähendab? Ja kus teie wiisakus siis on jäänud — päris ilma koputamata tormate tuppa, nagu hundipojad, ah . . .“

„Temulid“ hakkasid üksteise wõidu õhinal seletama:

„Meie tuleme katlaruumi inspektori ja piinamise komisjoni esimehe käsul . . . Põrgut ahwardab suur häda- oht . . . Nad paluwad kohe sind, oh põrgutwürst ja kõigi paganate pealik, kohale ilmuda . . . asi on tõfine . . .“

Wanakuri urises midagi habemesse ja sai äritatud. Mis niisugune „trewoga“ ometi peab tähendama? Tohoo hullu! Wagusalt ja muretalt oli ta terve eluaja põrgu- riiki walitlenud, eksiimataalt hingede piinamisest löbu tun- nud . . . ja nüüd, korraga — põrgu on hädaohus! . . . Arusaamata lugu. Seda asja peab kohe järele uurima. Ta tõmbas omale nahlse wammuse selga, warrega saapad jalga ja läks kiirel käigul katlaruumi poole, kus teda katla- ruumi inspektor ja piinamise komisjoni esimees ootasid. Mõlemad olid suures äremuses. Waewalt oli wanapagan nende juurde jõudnud, kui mõlemad kogeldades kõnelema hakkasid.

„Oh wägew pörgu walitseja ja kõige paganate pealil!
Meid ähwardab suur hädaoht, mille wastu abinõusid
peame oisima . . .“

„Mis siin siis lahti on, kurat wõtku,“ pahandas
wanasariw. „Iffa hädaoht ja hädaoht . . . Milles asi
siis seisab?“

„Gäda on suur: meid ähwardab pankrott . . .“

„Mis? Kudas? Kas ei tule enam hingesid wõi?“

„Oh ei, — hingesid tuleb küll, aga meie oleme näh-
tawasti, oma piinariistadega ajast maha jäänud,“ seletasid
ametnikud nutuste nägudega. Wanaturabi otsaesine tõm-
bas pilwe.

„Monoh, ega see asi nii hull ole! Kudas me siis
maha oleme jäänud?“

„Täitsa maha jäänud . . . Meil on siin hulk hin-
gesid, kes meie kõige koledamate piinade üle ainult naera-
wad . . . Waewalt olime nad katlasse heitnud ja tule
alla teinud, kui nad lõbusalt laulma hakkasid:

„Ah kui mõnus ja kui soe,
just kui kerisele poe!“

Meie ajasime wee kateldes nii kuuma, et pigi pörgu
laes sulama hakkas, kuid mehed said itka rõõmsamaks,
tantisid kateldes ja hüüdsid: „Mitüma andjatele, suur kii-
tus kütjatele!“ Meie karjusime küll neile: „Saage ometi
aru, et te pörgus olete ja et teid praegus kõige hirmsamal
kombel piinatakse . . . huluge ja kiristage hambaid, nagu
kõik mõistlikud hinged seda teewad . . .“ Nad ei pannud
seda aga miski ja wastasid: „Oh, see piin on tühine
selle kõrwas, mida meie maa peal läbi oleme elanud . . .
Oleme suuremaga harjunud.“ Seleta ise, mis peame meie
nüüd ette wõtma . . .“

Wanaturu sülitas särtsudes wastu kuuma usti. Ta
nägu oli tufane.

„Mis ette wõtma? . . . Wõi minagi paremat tean!
Kõige pealt — näidake mulle neid iseäralistn hingesid, kes
meie piinariistade üle hirwitada julgewad, ehk saame nende
läest midagi uudist kuulda.“

"Temulid" tegid aupakkisult ulse lahti, ning wanaturi sammus uhkelt oma abiliste saarel katlaruumi, mis tuuma auru üleni täis oli.

Beab tähendama, et pörgu piinariistad tõeste ajast maha olid jäänud. Suurem hulk asju oli kehtajast pärit ja olid oma ehituse ja eesmärgi poolest äge lihtsad. Riisugusi riistapuid võib praegu veel mõne Baltimaa wana kiriku lael ja mõne mõisa pimedal wõlwalusel leida . . .

Waewalt oli wanafarwif pilgu üle katlaruumi heitnud, kui ta otsustisele suured kortjud sigrinesid: ühes nurgas oli terve rida katlaid, milles hinged lõbusalt tuuma wee sees julistafid ja isekeskis nalja heidsid . . . On see wõimalik? Wanapogon ei tahtnud oma filmi uskuda . . . Riisugust asja nägi ta oma elus esimest korda.

"Hei, poisid," läratas ta wihaselt: "filmapiilt tirige need hinged wee seest wälja ja pistke nad tulise tõrwa kesse! . . . Saame näha, kas nad siis veel naerawad."

Käik sai filmapiilt täidetud. Kuid togajärg oli üllatav: hinged ei koutanud sugugi oma lõbusat meeleolu ja laulsid:

"Wees oli meil küll hea ja sünnis
parem veel aga tõrwa-tünnis . . ."

"Kas pole pagan lahti," siunas farwif: "on need poisid aga wast ennast täis. Silmapilt tõstke nad tõrwupidi tõrwatünnist wälja ja ajage nad orgi otja. Kas nad seal riputawad weidi, küll neil siis waju teijeks läheb."

Hinged nirtis jälle tünnidest wälja ja aeti orgi otja, nagu tästud.

Kuid hingedele ei sünnitanud see wähematgi hirmu.

"Oleme küllali püssiuitkude otjas riputanud . . . tühi asi," Wanapogon kuulatas.

"Püssiuitkude otjas! Mis asjad need püssiuitud on?"

Hinged naersid. "Need on sõariistad. Palju paremad ja täielikumad, kui teie wiletsad orgid."

"Hm!" tegi wanapogon. "Kas neile poistele siis tõeste hirmu ei saa sünnitada." Ta kratsis tõrwatagust ja mõttes. Siis ütles ta oma abilistele:

"Käitame neile pörgu toledusi, ehk hakkawad wiimaks kartma. Lõmmake nad orgi otjast ära ja wiime nad Pörgu-

walu lagedale, kuhu meie noored „temulibgi“ ilma õuduse tundeta ei julge minna. Teate küll, sinna lagedale, millest Dante omal ajal nii ilusa kirjelduse andis . . .“

Nüüd wiibi hingefid kõige hirmsamatele lohtadesse, mis endisel ajal hingefid kõige jõledama hirmuga oli täitnud. Seal oli loht, kus inimese pead üksteist wihajelt närisid, läed üksteist peksid ja paljad warbaotjad mulla sees sipustasid . . . Uute hingede peale aga ei awaldanud need pildid suuremat mõju.

„Raunis õudne,“ ütlesid nad, „kuid Belgias, Warsawis all, Galitsias oli siiski suurepäralisem . . . Do, põrgu on, nagu näha igas asjas maha jäänud.“

Wanapagana wihal ja meelepahal ei olnud piiri. Ta kirjutas hambaid ja kähikes:

„Ma lasen teid tüttideks kiskuda, elusalt mulla alla matta, wingu sisse ära lämbuda . . .“

„Tühi asi,“ wastasid hinged: „meid on schrapnellid tüttideks kiskunud, „sumadaniid“ mulla alla matnud, lammastawad gaasid sihwiitanud . . . Riisugusti asju meie ei tarda; meil on maakera peal kõik palju täielikumalt ja suuremal mõõdul olemas.“

Wanakuri nägi, et ta wõimus otsas oli. Ta oli otse meeletu. Ta mõistis, et ta ajast täiuse maha oli jäänud. Kas tõeste peab nüüd siis põrgu finni panema? Ja mis saab siis temast ja ta pereist! Peab ta siis kõik oma wõimuse inimeste, nende tühipaljaste inimeste kätte jama! Ei, jeda ta weel ei suutnud. Ta kutsus põrgu nõutogu tokku, kus otsuseks tehti, maakera peale saatkonda läkitada, kes kõiki inimeste leidusi häwitamise ja piinariistade alal tundma peab õppima ja kui võimalik, need ka põrgus tarwitusele wõtma.

Saatkond läks kohe teele maa poole, kust tume mürin ja pragin kostis, mis saatkonna liikmetel kananaha ihu peale ajas. Riisugusti lärmi ei olnud nad enne kuulnud. Kui nad aga sõjawäijale jõudsid, siis ei olnud nende imestusel enam otja ega äärt.

Murtult ja rõhutult tuliwad nad põrgusse tagasi ja teatasid wanajartwile:

„Radunud oleme meie põrgulased, täieste . . . Ei me suuda nende inimestega enam kuidagi wõistelda. Mis meie seal maakera peal näha saime, see kõlab nagu imelik

muinasjutt, kuid ometi on see tõsi . . . Määratu suured linnud lendavad taeva all ja sülitavad tuld ja suitsu alla . . . inimesed saadavad üksteisele wälkufid wastu filmi ja rohelistes suitsu pilwed lämmastawad lõit ära, mis teel ette juhtub . . . Terwe maa on kõrwalufustawat mürinat täis ja maas lamawad inimesed niisugustes piinades, mis meilgi, põrgulastel, südame haledaks tegi . . . Tähine ja lapsid on meie põrgu oma kessaegsate piinadega, jõuetud oleme meie inimese lastele piinasid walmistama, kui nad ise meist kaugele, kaugele ette on jõudnud . . . Meie põrgu on täieste ajast maha jäänud ja meie oleme läbitulunud . . . O, häda, häda — uu — uu — —" ja üleüldine hulumine täitis warsti terwet põrguruumi . . . Wanafarwil kiskus meeleheitel peast farmu ja farjus: „Uu — pankrott — uu — pankrott — —" millele noored „temulid“ läbilõikawalt kaasa kiunufid: „ai—ai—ai—pankrott—ai—ai—ai“ — — Särgmisel päewal lõi wanafarwil põrgu ukse külge järgmise kuulutuse:

„D i s j o n.

Äri lõpetamise pärast müüdasse odawalt suured katlad, tangid, pihid, hargid, orgid, näpitsad, ahelad ja muud niisugused riistapund enam-
pakkumise teel ära.

Põrgu walitsus.“

Kuhu wanapagan oma sulastega kolis, ei ole teada, kuid kindel on, et endist põrgut oma primitiivsete piinadega enam olemas ei ole. Uus põrgu asub aga maa peal, kus „tehnikla wiimased sõnad“ põrgulikku wõitu pühitsewad.

O. L. EX.

Wäike firi Tartust.

Hoia Konf.

Meist mõttes mõni kolida, kui waja, ära Soome,
kuid Soome „weli“ küsis meilt, mis me ka saaja toome,
kas on meil taskus tengelpung ja seafinki palju,
sest wäga waene olewat see Soome riigi talju,
ei jõudwat toita kedagi,
ei saawat anda midagi,
ehl olgu kui meil raha, —

Sa ole julge, Soome „wend“, me santida es taha!

Kui sina oled sunnitud, siis tule, Soome weli,
meil puudub jahu, suhkur ka, meil puudub lambi eli,
kuid pirru tulel kariulit sul saaks me ifka anda,
me aitaksime ifkagi su koormat weidi lenda;
me oleme see waesem wend,
kuid nõnda riffaks loeme end,
et kiskama ei hakka,

kui sinu häda tõlaks tõrd ka meie uffe tafka.

Sah, seda suhtru häda küll, petroleumi iha,
ja seda mõllu, et sa saaks ka natukene liha!

Ei aita ifka-muutuw taks,
jaht läheb ifka hullemaks!

Kuid torri pole löödud

meil maha weel ja rotta ka weel pole ahnelt jõõdud.

Nii et siis läbi ifka saab ja elu sees wõib hoida,

kuid ka see peost-suhu-wärk just rammufaks ei toida,

kuid sellewastu mõni mees nüüd pishub tehes äri
küll wiiefordfelt paksemaks, ja kuidas? Ära päri!

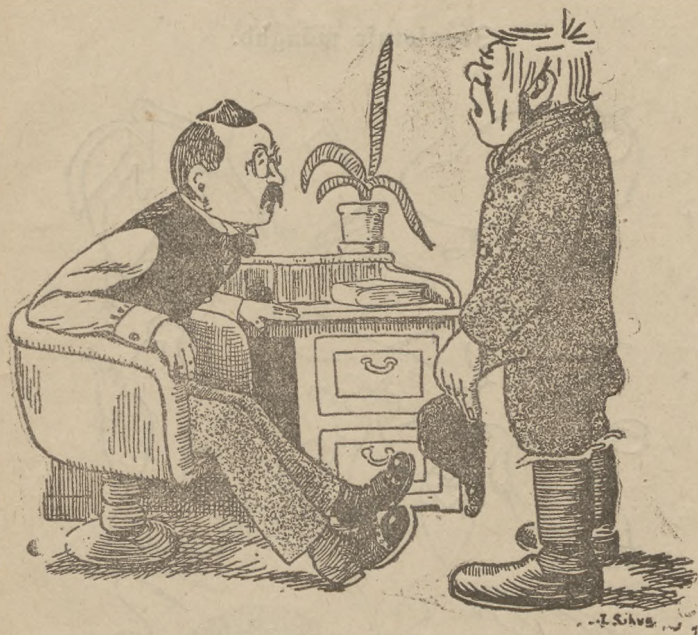
See wastu teine kõhnaks jääb

ja wiima's puhkusele lääb

siit halwast ilmast ära,

ehl omal ajal kõwasti ta katfus teha tära.

Pikkametša Peeter on hambavalu pärast
arsti juures käinud ja lahtudes küsib arsti jutu
jätkuks: „Kas Teie alati nõnda kangesti
kolutate?“

Et . . . e . . . ei a . . . al . . . alati, wwwwaid
ainult si siis t kui t tõi . . .
tõi kõnelen.

Joonistuse mängud.

Iga linnu pilt on ühe ainse
viiruga joonistada.

Дозволено военной цензурою.
W. Ehrenpreis'i trükk, Tallinnas.

